

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

STUDIUM HUMANITNÍ VZDĚLANOSTI

Eva Fryčová

Tradiční pražská čtvrť jako domov – výzkum mezi obyvateli
žitkovského činžovního domu

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.

Praha 2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Eva Fryčová

V Praze dne 26. 6. 2019

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této práce doc. PhDr. Blance Soukupové, CSc., ze její vstřícný přístup, připomínky a cenné rady, které mi v průběhu psaní udělovala.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a pomoc během celého mého studia. Velký dík patří také všem aktérům výzkumu, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje představě domova a vztahu obyvatel jednoho činžovního domu k pražské čtvrti Žižkov. Zkoumá, jak tito lidé chápou domov a co pro ně znamená. V úvodní části představuje vybrané koncepty domova, užití metody a techniky, důležité pro vyhodnocení výzkumu. V následující kapitole se zabývá dějinami a vývojem této městské čtvrti. Poslední část se poté věnuje samotnému výzkumu a jeho vyhodnocení. Analyzuje zde výpovědi aktérů a porovnává je na základě komparativní metody.

Klíčová slova:

Praha, Žižkov, domov

Abstract

The bachelor's thesis deals with the idea of home and with relationships between the residents of one tenement house in one of the Prague's districts Žižkov. It examines how the people living here understand the word "home" and what does that mean to them. The first part of the thesis is focused on selected concepts of home and on specific methods and techniques for the research. The following part of the thesis deals with the history and development of Žižkov city area. The last part is focused on the research itself and its evaluation. It analyzes the statements of the participants and compares them using the comparative method.

Key words:

Prague, Žižkov, home

Obsah

Abstrakt.....	4
Abstract.....	4
Obsah	5
1 Úvod.....	7
2 Teoreticko – metodologické zakotvení práce	8
2.1 Domov.....	8
2.2 Lokální identita	10
2.3 Lokální vědomí	11
2.4 Výzkumná strategie.....	11
2.5 Techniky sběru dat	11
2.5.1 Komparativní metoda	12
2.5.2 Baterie otázek	13
2.6 Vzorek.....	14
2.6.1 Prostředí výzkumu	14
2.6.2 Kritéria pro výběr vzorku	14
2.6.3 Profily aktérů	14
2.7 Metody zpracování a vyhodnocování dat	16
2.8 Etické otázky společenskovedního výzkumu.....	17
3 Přehled dějin Žižkova ve světle vybrané odborné literatury	19
3.1 Žižkov před osídlením a zastavěním.....	19
3.2 Žižkov během první poloviny 19. století	20
3.3 Rozvoj Žižkova v druhé polovině 19. století	21
3.4 Období první republiky	25
3.5 Žižkov v letech 1939–1945.....	27

3.6	Žižkov v letech 1945–1969	29
3.7	Žižkov v letech 1969–1989	30
3.8	Žižkov po roce 1989 až po současnost	32
4	Vztah obyvatel jednoho činžovního domu ke čtvrti Žižkov	34
4.1	Přednosti a nedostatky pražské čtvrti Žižkov z pohledu aktérů	34
4.2	Žižkov a jeho dominanty a památky z pohledu aktérů	36
4.3	Hodnocení sousedských vazeb aktéry	37
4.4	Povědomí aktérů o Žižkově z hlediska jeho dějin	39
4.5	Občanská angažovanost aktérů	41
4.6	Žižkov jako domov	42
5	Závěr: Tradiční pražská čtvrť jako domov – výzkum mezi obyvateli žižkovského činžovního domu	46
6	Seznam použitých zdrojů	49
6.1	Literatura	49
6.2	Internetové zdroje	51
7	Seznam příloh	54
7.1	Příloha č. 1 – Rozhovor s informátorkou A	54
7.2	Příloha č. 2 – Rozhovor s informátorem B	58
7.3	Příloha č. 3 – Rozhovor s informátorkou C	61
7.4	Příloha č. 4 – Rozhovor s informátorem D	64
7.5	Příloha č. 5 – Rozhovor s informátorem E	67
7.6	Příloha č. 6 – Rozhovor s informátorem F	70
7.7	Příloha č. 7 – Rozhovor s informátorem G	73
7.8	Příloha č. 8 – Rozhovor s informátorem H	78
7.9	Příloha č. 9 – Rozhovor s informátorem CH	81
7.10	Příloha č. 10 – Rozhovor s informátorem I	84

1 Úvod

Problematika domova je v současné době jedním z důležitých témat, kterým se zabývá etnologie, antropologie a další společenské vědy.

V rámci této práce se budu věnovat vnímání Žižkova obyvateli jednoho konkrétního činžovního domu. Zaměřím se především na jejich subjektivní pojetí domova a atributy, s nimiž toto pojetí spojují. Poté budu analyzovat, zda Žižkov splňuje jejich nároky na domov a dále se budu soustředit na to, zda se vztah k Žižkovu jako místu, kde tito lidé bydlí, liší generačně, genderově, podle socio-profesního statusu, nebo zda hraje roli faktor rodáctví. Pojetí domova, jež si aktéři výzkumu vytvořili, zároveň porovnam s koncepty domova známými z vybrané odborné literatury.

Tato práce je rozdělena do několika částí. V té úvodní definuji vybrané koncepty domova a pojmy lokální identita a lokální vědomí, které jsou pro mou práci stěžejní. Dále představím výzkumnou strategii a techniky sběru dat, které jsem v rámci výzkumu použila. V této části bude také představen vzorek a profily oslovených aktérů a definice komparativní metody, kterou následně použiji při vyhodnocení získaných dat. Ve druhé části se budu věnovat dějinám Žižkova z hlediska vybrané odborné literatury. Získaná data vyhodnotím v poslední části práce a porovnam je s koncepty domova.

2 Teoreticko – metodologické zakotvení práce

2.1 Domov

Představa a pojetí domova prošly v průběhu historie značným vývojem. Jedná se o poněkud proměnlivý termín, a proto na něj mnozí autoři nahlíží odlišně. Z tohoto důvodu bych chtěla představit ty autory a jejich koncepty domova, ze kterých vycházím.

Jedním z prvních, který se problematikou domova zabýval, byl německý etnolog Hermann Bausinger. Ten na počátku 90. let 20. století publikoval práci, ve které se věnoval představě domova a její proměně v rámci historického vývoje, od doby raného novověku až po moderní dobu, tedy od stavovské, přes industriální až po postindustriální společnost.¹

Podle něj byla představa domova v rámci předindustriální společnosti vázána zejména k vlastnictví domu a domovskému právu. Postupem času se však pojmání domova spojilo s obrazem nedotčené přírody, která představovala protiklad k rychlému rozvoji a industrializaci. V průběhu 19. století začal být domov pojímán jako prostor útěchy, místo, kde se cítíme bezpečně a kde je nám dobře. Posléze, díky přičinění dělnického hnutí, byla představa domova rozšířena na prostor celé země, tedy na vlast. Došlo tak k propojení přirozeného pojmu s pojmem spíše politickým. Od tohoto pojetí se však v rámci moderní společnosti upustilo. Představa a chápání domova se začaly opět vztahovat k užšímu žitému prostoru, tedy bezprostřednímu okolí, kde probíhá náš každodenní život.²

Dále vycházím z konceptu Adély Křikavové. Podle této filoložky je představa domova obtížně definovatelná. Je založena na delší časové životní zkušenosti, která je chápána a realizována zejména v rámci emocionální roviny a je výhradně subjektivní. Domovem je označováno prostředí, které důvěrně známe, kde se cítíme bezpečně, a ke kterému nás poutají citové vazby. Rozmanitost představ o domově je dle autorky v podstatě bez hranic. Často je domov prostorem, kde člověk rád žije, kde prožil určitou dobu, kam se vrací a na který rád vzpomíná.³

---

¹ SOUKUPOVÁ B.: *Československo a rodné město jako domov? Čeští Židé a jejich prožitek domova po šoa* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/6043/5176 [cit. 2019-1-5].

² BAUSINGER H.: *Heimat in einer offenen Gesellschaft, Begriffsgeschichte als Problemgeschichte*, 1. vyd., Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1990. Domov v otevřené společnosti, Historie pojmu jako historie problému – přeložila Magdalena Myslivcová (rukopis), s. 2.

³ KŘIKAVOVÁ A. in SVOBODOVÁ H.: *Poušť jako domov in Krajina jako domov*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Okresní knihovna M. J. Sychry, 1996, s 27.

Jaroslava Pešková, významná profesorka filosofie se specializací na filosofii výchovy a bývalá vedoucí katedry FF UK⁴, představila fenomén domova v souvislosti s fenoménem krajiny. Podle autorky není krajina pouze vymezeným teritoriem, které má jasně dané hranice. Jedná se o místo, ke kterému se člověk vztahuje. Člověk sám je tedy tím, kdo vyčleňuje horizont, vůči kterému vztahuje sám sebe, a kde se zabydluje. Buduje si vztah nejen k tomuto místu, ale i k samotnému obývání. Klade do protikladu svůj domov oproti jiným krajům, cizině.⁵ „Krajina je tedy fenomén, který má charakter horizontu (obzoru), bližšího než „svět“ a příbuzného horizontu domova.“⁶

Touto problematikou se zabývá i kulturní sociolog Csaba Szaló, který se zaměřuje na formování kulturních identit, transnacionální migraci a kulturní paměť.⁷ S pojetím domova pracuje v kontextu dvou typů zkušeností se začleňováním do společnosti – zkušeností návratilců (ti, kteří se po delší době vrací do známého prostředí) a přistěhovalců (ti, kteří se snaží usadit v novém prostředí). Zkušenosti návratilců jsou tedy bližší spíše mýtické podobě pojetí domova, který lze definovat jako místo návratu. „*Domov je tedy místem, kam bychom se rádi navrátili tehdy, když jsme ho předtím opustili.*“⁸ Zkušenosti přistěhovalců jsou naopak blízké utopickému pojetí domova. „*Domov z jejich perspektiv je spíše místo, na něž se orientuje jejich projekt vytváření nového domova, je to „konečné místo“.*“⁹ V tomto pojetí je tedy představa domova spojena s vybudováním domova v budoucnosti. V obou případech je domov považován za ústřední bod, který nám umožňuje orientovat se ve světě a je tedy prostorem, kam člověk patří. Je to místo, kde je zakotvená naše identita a ke kterému si vytváříme vztah na základě našich zkušeností. Ty odkazují zejména na tzv. domácí vztahy (vztahy „tváří v tvář“), které jsou nedílnou součástí každodenního světa.¹⁰

---

⁴ Masarykova univerzita [online]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/peskva.html>: [cit. 2019-5-4].

⁵ PEŠKOVÁ J.: *Role vědomí v dějinách* a jiné eseje. Praha: NLN Nakladatelství lidové noviny, 1997, s. 35.

⁶ PEŠKOVÁ J.: *Role vědomí v dějinách* a jiné eseje, s. 35.

⁷ Databáze knih. *Životopis Csaba Szaló* [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/csaba-szalo-54299>: [cit. 2019-5-4].

⁸ SZALÓ C.: *Domov a jiní místa/ne-místa, formování kulturních identit* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5525/4623 [cit. 2019-5-5].

⁹ SZALÓ C.: *Domov a jiní místa/ne-místa, formování kulturních identit* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5525/4623 [cit. 2019-5-5].

¹⁰ SZALÓ C.: *Domov a jiní místa/ne-místa, formování kulturních identit* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5525/4623 [cit. 2019-5-5].

2.2 Lokální identita

S pojmem domov, také úzce souvisí pojem lokální identita. I ten je velmi rozsáhlý a obvykle obtížně definovatelný. Ve své práci budu pracovat s pojmem identita v rámci konstruktivistické koncepce, kterou je identita pojímána jako „něco“, co je utvářeno během různých životních situací, sociálních procesů a sociálních kontextů. Identitu proto nelze chápat jako něco stálého a definitivního. Peter Berger a Thomas Luckmann uvádí, že *„Identita se utváří během sociálních procesů. Jakmile je vytvořena, je udržována, obměňována, dokonce i přebudována sociálními vztahy.“*¹¹

Podle sociologa Ondřeje Roubala si pod obecným pojmem identita, těžko představíme něco konkrétního či srozumitelného. Chceme-li identitu specifikovat, musíme informace s ní spojené promítnout do určitého vztahu, díky kterému získá konkrétnější význam. Jak uvádí autor: *„Poněkud obecný a abstraktní pojem identita, kterému lze rozumět univerzálně jako totožnost (identifikaci potom jako proces ztotožňování), tak pomocí zapojení do vztahu (regionální, biografická, kulturní, politická, třídní apod.) specifikujeme a přibližujeme určitému obsahu významů.“*¹² Identita je tedy dle něj pojímána jako totožnost, která má multidimenzionální charakter. Skrze proces identifikace neboli „ztotožňování se“, poté dochází k definování naší vlastní identity, která tvoří komplexní strukturu osobnosti.¹³

Jednou z dimenzí identity je identita regionální, která se vztahuje k různě vymezenému prostoru, který ovšem není pouze fyzicky vymezeným územím, ale též prostorem mezilidských vztahů, zážitků a vzpomínek, tedy sociálních obsahů. Ondřej Roubal dále říká, že: *„Regionální identitu uvažujeme i v souvislosti se socio-kulturním systémem místa a s lidmi, kteří v tomto prostoru žijí. Lidské společenství vytváří obraz tohoto prostoru, stejně jako prostředí ovlivňuje způsob života, zvyky, tradice a kulturu obecně.“*¹⁴

Autor rozděluje regionální identitu na identitu lokální, „širší“ kmenovou a národní. V rámci této práce se věnuji zejména identitě lokální, která je vymežována vztahem k blízkému okolí, tedy k danému místu, kde žijeme a které známe. Vztahuje se také k lidem,

---

¹¹ BERGER P., LUCKMANN T.: *Sociální konstrukce reality, Pojednání o sociologii vědění*. 1.vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, s. 170.

¹² ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (I. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=149&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].

¹³ ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (II. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=145&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].

¹⁴ ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (III. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=149&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].

kteří se zde pohybují, a je též prostorem, kde prožíváme naši každodennost. „*Lokální identita je bezprostředně prožívána ve své každodennosti. Je na dosah našim smyslům a vnímáme ji velmi intimně.*“¹⁵

2.3 Lokální vědomí

Posledním klíčovým pojmem pro tuto práci je lokální vědomí, jehož definici přejímám od etnologů Miloše Tomandla a Jana Pargače. Podle těchto autorů je lokální vědomí pojímáno jako určité vědomí příslušnosti obyvatel k užšímu žitému prostoru – určité lokalitě. Je založeno na provázanosti člověka s žitým prostorem.¹⁶ Jde o vztah, který se u každého jedince formuje v průběhu života, a který se prohlubuje spolu s věkem. „*Ukazuje se, že pocit niterného vztahu k žitému prostoru roste s věkem.*“¹⁷, jak uvádí Tomandl s Pargačem.

2.4 Výzkumná strategie

Pro svůj výzkum jsem vzhledem k tématu práce a velikosti vzorku zvolila kvalitativní výzkumnou strategii. Ta je typická svou pružnější formou, a proto jsem mohla v průběhu práce upravovat či doplňovat výzkumný problém, a tím lépe reagovat na získané informace z odpovědí aktérů. Tato strategie mi dále umožnila interpretovat pohledy dotazovaných na předmět mého zkoumání.¹⁸

2.5 Techniky sběru dat

V rámci svého výzkumu jsem zvolila více technik sběru dat, především polostrukturovaný rozhovor, který jsem doplnila o metodu pozorování v bytech aktérů. Následně jsem použila komparativní metodu, kdy jsem porovnávala nashromážděná data z výzkumu mezi sebou a dále s teoriemi z vybrané odborné literatury.

Polostrukturované rozhovory byly koncipovány s otevřenými otázkami, které jsem měla předem připravené. Tato koncepce mi umožnila držet se otázek a témat, která jsem v průběhu rozhovoru chtěla s aktéry probrat, zároveň jim však touto cestou byla ponechána volná možnost odpovědí. V rámci rozhovorů bylo možné přizpůsobit formulaci otázek s přihlédnutím ke konkrétnímu aktérovi, a i přesto udržet jejich zaměření.¹⁹ Otázky jsem

---

¹⁵ ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (III. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=149&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].

¹⁶ PARGAČ J., TOMANDL M.: *Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí*. Acta Universitatis Carolinae – Philosophica Et Historica, 3/1997. Praha: Karolinum, 2000, s. 61.

¹⁷ PARGAČ J., TOMANDL M.: *Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí*, s. 60.

¹⁸ HENDL J.: *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 4.vyd. Praha: Portál, 2016, s.46.

¹⁹ HENDL J.: *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, s. 178–179.

rozdělila do jednotlivých kategorií dle typu zaměření. První z nich byly otázky týkající se hodnocení městské čtvrti z pozice kvality bydlení. U nich jsem se soustředila na pozitivní hodnoty, které dotazovaní s bydlením spojují, a na to, jak vnímají aktéři prostor, ve kterém žijí. Jednou z takových otázek byla například ta, jaké jsou dle nich dominanty Žižkova. Dalším typem otázek byly otázky znalostní, které zkoumaly povědomí aktérů o dějinách, významných stavbách, památkách či osobnostech této pražské čtvrti. Poslední kategorií byly otázky intimní. Zde jsem se zaměřovala na subjektivní vnímání Žižkova a na pocity, které v aktérech tato čtvrť vyvolává. Výpovědi jsem poté ověřovala podotázkami, například kam by se lidé přestěhovali, pokud by měli tu možnost. Kompletní baterie otázek, kterou jsem dotazovaným pokládala, je uvedena níže.

Díky této koncepci a typu rozhovoru jsem mohla zjistit deklarované postoje, názory a pocity aktérů, týkající se problematiky domova a vztahu k žitému prostoru, respektive k Žižkovu. Rozhovory probíhaly (po předchozí domluvě) v bytech obyvatel konkrétního činžovního domu na Žižkově. Jejich délka se odvíjela od průběhu a časových možností jednotlivých dotazovaných.

Každý aktér byl předem seznámen s tématem rozhovoru a také s tím, že rozhovor bude zcela anonymní a bude nahráván na audio zařízení. Na tuto skutečnost byli aktéři předem upozorněni a ústně s ní souhlasili. Každý z dotazovaných byl dále ujištěn, že jím poskytnuté informace budou použity pouze pro účely mé práce.

Jako doplňkovou metodu jsem použila pozorování, které jsem prováděla v bytech dotazovaných. Sledovala jsem, zda styl zařízení bytu odpovídá představám člověka o domově (například zda působí útulně). Dále jsem v prostoru hledala znaky, které spojují domov s žižkovským prostorem, například zda informátoři vlastní knihy s tematikou Žižkova či plakáty, obrazy nebo fotografie vyobrazující tuto městskou část.

2.5.1 Komparativní metoda

Metodu, kterou jsem k vyhodnocení získaných dat použila, byla metoda komparativní, která využívá, jak uvádí Miroslav Hroch: „*elementární určení shod a rozdílů mezi několika objekty komparace.*“²⁰ Objektem mé komparace bylo především chápání

---

²⁰ HROCH M. a kol.: *Úvod do studia dějepisu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 82–83.

domova u aktérů. Dále jsem srovnávala představy dotazovaných o dominantách Žižkova, a také to, co zde oceňují a co by naopak zlepšili.

Následujícím krokem, bylo určení kritérií komparace. „*Kritériem komparace rozumíme hledisko, podle něhož srovnáváme, “rozměr“ srovnání.*“²¹ Mezi tato kritéria patřily například věk, pohlaví či sociálně-profesní status. V rámci mého výzkumu jsem použila synchronní komparaci, díky které „*konfrontujeme to, co se na určitém jasně vymezeném území událo dříve, s tím, co se událo později /nebo naopak/ a stanovíme shody a rozdíly.*“²²

2.5.2 Baterie otázek

- 1, Jak dlouho tu bydlíte? Kdy jste se sem přistěhoval(a)?
- 2, Jak jste toto bydlení získal(a)?
- 3, Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?
- 4, Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojen(á)?
- 5, Co se Vám naopak nelíbí? Dalo by se něco zlepšit?
- 6, Jste spokojený s kulturním vyžitím? Například s kiny, divadly či zelení a parky?
- 7, Jaký vztah máte k Žižkovu?
- 8, Když byste se mohl(a) přestěhovat, kam by to bylo a proč?
- 9, Neláká Vás například Malá Strana nebo jiná část centra města či naopak venkov?
- 10, Když byste měl(a) srovnat Žižkov a Vinohrady, kde je to lepší a z jakého důvodu?
- 11, Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?
- 12, Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázal(a)?
- 13, Když už jsme u těch památek a dominant, co říkáte na Žižkovskou věž?
- 14, Zajímal(a) jste se někdy o to, kdy a jak Žižkov vznikl?

---

²¹ HROCH M. a kol.: *Úvod do studia dějepisu*, s. 83.

²² HROCH M. a kol.: *Úvod do studia dějepisu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, s. 85.

15, Víte něco o asanaci Žižkova? Pamatujete si, jestli lidé byli proti bourání původních domů a jejich následném nahrazení panelovými domy?

16, Projevujete nějakou občanskou iniciativu? Podepsal(a) jste například nějakou petici?

16, Chodíte někdy na radnici Prahy 3? Víte, kde je?

17, Myslíte si, že je Žižkov zajímavou částí Prahy? Čím je typický?

18, Jste hrdý(á) na to, že tu žijete? Máte nějaký pocit „žičkovanství“ a proč?

19, Co je pro Vás domov?

2.6 Vzorek

2.6.1 Prostředí výzkumu

Prostředím výzkumu byla pražská čtvrť – Žižkov, konkrétně jeden čtyřpatrový činžovní dům, který byl postaven během období 1. republiky, okolo roku 1930. Jedná se o řadový dům, který je z obou stran obklopen jinými činžovnými domy. Před dvěma lety prošel částečnou rekonstrukcí, kdy byla zrekonstruována fasáda a vymalovány vnitřní chodby.

V přízemí jsou dva byty, které jsou neobydlené, dále následují tři patra, kde jsou vždy čtyři byty. V posledním patře jsou prázdné prostory, kde bývala prádelna a sušárna. Dohromady je zde 14 bytových jednotek. Součástí domu je i vchod na malý dvoreček, který je situován ve vnitrobloku. Interiér domu je čistý a působí uklizeně.

2.6.2 Kritéria pro výběr vzorku

Kritériem pro výběr tohoto činžovního domu byla zejména skladba jeho obyvatel. Hledala jsem dům, kde se po roce 1989 neproměnila velká část nájemníků, a kde tedy bydlí především „rodáci“ různých věkových kategorií.

Druhým kritériem výběru byla možnost vstupu do terénu. Osobně totiž znám klíčového aktéra (gatekeepera), který mi usnadnil a zprostředkoval přístup k ostatním aktérům.

2.6.3 Profily aktérů

Výzkum zahrnuje jedno patro výše zmíněného domu, a to patro první a všechny obyvatelé bytů, kteří zde bydlí. Důležité bylo, že tito konkrétní obyvatelé, tedy moji aktéři,

mají mezi sebou různé vzájemné vztahy, které mohou přispívat k utváření jejich lokální identity, a také k jejich představě o domově.

V tomto patře bydlí deset lidí, pět mužů a pět žen. Mezi 18–30 lety je šest aktérů, z nichž dva mají vysokoškolské vzdělání, konkrétně jeden muž a jedna žena. Vyšší odborné vzdělání má také jeden muž a jedna žena, další žena má středoškolské vzdělání s maturitou a poslední muž z této skupiny má střední vzdělání s výučním listem. Dále se mezi dotazovanými nachází dvě ženy a jeden muž ve věku 30–55 let, z nichž všichni dosáhli středního vzdělání s maturitou. Ve věku 55–80 let je pouze jeden aktér, ten dosáhl středního vzdělání s maturitou. V rámci mého vzorku se nenacházejí žádné děti a rovněž zde nejsou zastoupeni lidé vyššího věku než 80 let. Všichni aktéři jsou bez náboženského vyznání.

Pro zachování anonymizace svého vzorku jsem každému informátorovi přidělila konkrétní písmeno. Níže budou představeny jejich jednotlivé profily.

- Aktér A je žena, které je 55 let, je vdova a dosáhla středoškolského vzdělání s maturitou. V současné době nepracuje, jelikož je v invalidním důchodu. Pochází ze Žižkova, kde bydlí od narození a několikrát se v rámci této městské části stěhovala. Má dvě děti, syna (Aktér B) a dceru (Aktér C), kteří s ní v bytě bydlí. Je spíše levicově orientovaná.
- Aktér B je mladý muž, kterému je 23 let a je svobodný. Dosáhl středního vzdělání s výučním listem a v současné době pracuje jako truhlář. Na Žižkově bydlí od narození a jednou se v rámci této městské části stěhoval. V bytě bydlí se svojí matkou (Aktér A) a sestrou (Aktér C). Je spíše levicově orientován.
- Aktér C je mladá žena, které je 20 let a je svobodná. Dosáhla středoškolského vzdělání s maturitou a v současné době pracuje v oblasti administrativy. Pochází ze Žižkova, kde bydlí od narození a jednou se v rámci této městské části stěhovala. V bytě bydlí se svojí matkou (Aktér A) a bratrem (Aktér B). Je spíše levicově orientovaná.
- Aktér D je starší muž, kterému je 80 let a je vdovec. Dosáhl středoškolského vzdělání s maturitou. V současné době je v důchodu, nicméně si přivydělává jako vrátný. Pochází ze Žižkova, ale přibližně 30 let bydlel na Vinohradech. Před 7 lety se opět přestěhoval zpět na Žižkov. Ve svém bytě bydlí sám. Je spíše levicově orientován.
- Aktér E je mladý muž, kterému je 28 let a je svobodný. Dosáhl vyššího odborného vzdělání a v současné době pracuje v oblasti marketingu. Pochází ze Žižkova, kde

bydlí od narození. V rámci této městské části se dvakrát stěhoval. V nynějším bytě bydlí přes 3 roky se svojí přítelkyní (Aktér F). Je spíše pravicově orientován.

- Aktér F je mladá žena, které je 28 let a je svobodná. Dosáhla vyššího odborného vzdělání a v současné době pracuje v grafickém studiu. Do bytu na Žižkově se přestěhovala z Dobřichovic a již přes 3 roky zde bydlí se svým přítelem (Aktér E). Je spíše pravicově orientovaná.
- Aktér G je muž, kterému je 52 let a je ženatý. Dosáhl středního vzdělání s maturitou a v současné době pracuje v oblasti administrativy. Pochází z Českých Budějovic. V bytě bydlí přes 30 let spolu se svojí manželkou (Aktér H), synem (Aktér CH) a dcerou (Aktér I). Je spíše levicově orientován.
- Aktér H je žena, které je 50 let a je vdaná. Dosáhla středního vzdělání s maturitou a v současné době pracuje jako učitelka v mateřské školce. Do bytu na Žižkově se přistěhovala před 30 lety ze Zahradního Města. V bytě bydlí s manželem (Aktér G), synem (Aktér CH) a dcerou (Aktér I). Je spíše pravicově orientovaná.
- Aktér CH je mladý muž, kterému je 25 let a je svobodný. Dosáhl vysokoškolského vzdělání a v současné době pracuje v rámci právního oddělení. Na Žižkově bydlí od narození, a to konkrétně v bytě, kde s ním byl pořízen rozhovor. V tomto bytě bydlí se svým otcem (Aktér G), matkou (Aktér H) a sestrou (Aktér I). Je spíše pravicově orientován.
- Aktér I je mladá žena, které je 23 let a je svobodná. Dosáhla vysokoškolského vzdělání a v současné době studuje. Na Žižkově bydlí od narození, a to konkrétně v bytě, kde s ní byl pořízen rozhovor. V tomto bytě bydlí se svým otcem (Aktér G), matkou (Aktér H) a bratrem (Aktér CH). Je spíše pravicově orientovaná.

2.7 Metody zpracování a vyhodnocování dat

Data, která jsem během výzkumu pořídila v podobě nahraných rozhovorů s aktéry, jsem podrobila analýze, která v kvalitativním výzkumu provází všechny fáze výzkumného projektu.²³

---

²³ HENDL J.: *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, s. 227.

Velké množství nasbíraných nestandardizovaných dat, která jsem v průběhu výzkumu získala, jsem musela zredukovat na ta, která byla pro můj výzkum podstatná a která jsem poté dále zpracovávala.

Všechny rozhovory pořízené v podobě audio nahrávek jsem průběžně doslovně přepisovala. Dále jsem se snažila postupovat systematicky, získaná data jsem si rozčlenila na jakési menší analytické jednotky, tedy například na odstavec, větu či slovo. Takto vyznačené části mi následně pomohly v pátrání po společných znacích, pravidelnostech a podobnostech v nashromážděných datech.²⁴ Zaměřovala jsem se zejména na pojmání a chápání domova, a také na vztah aktérů k užšímu žitému prostoru. Tento postup mi pomohl v porozumění a zodpovězení výzkumného problému.

Jak již uvádím výše, během pozorování v bytech aktérů jsem si dělala poznámky o tom, jak jsou byty zařízeny, zda se v nich nachází předměty s tematikou Žižkova, a zda nesou znaky domova.

Nakonec jsem výsledky získané zkoumáním, porovнала na základě výše zmíněné komparativní metody.

2.8 Etické otázky společenskovedního výzkumu

V rámci výzkumu byly všichni aktéři před začátkem rozhovoru obeznámeni s průběhem, zpracováním, následným zveřejněním a případným dohledáním dat, která byla během rozhovorů pořízena. Dotazovaní byli ujištěni, že jejich jména a nasbíraná data budou anonymizována. Před každým rozhovorem jsem od informátorů také pořídila informovaný ústní souhlas s nahráváním na audio zařízení.

Aktérům bylo také sděleno, že účast na výzkumu je dobrovolná, a že v rámci rozhovoru nemusí odpovídat na otázky, které by jim byly nějakým způsobem nepříjemné, a že rozhovor mohou v průběhu kdykoliv ukončit. Řídila jsem se tedy etickým kodexem České národopisné společnosti.²⁵

Z hlediska etiky jsem usoudila, že je vhodné abych každému aktérovi přiznala, že se s výše zmíněným gatekeeperem osobně znám. Je tedy možné, že toto sdělení mohlo ovlivnit

---

²⁴ HENDL J.: *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 1.vyd. Praha: Portál, 2005, s. 247.

²⁵ NOSKOVÁ J., JANEČEK P.: *Etický kodex České národopisné společnosti* [online]. Praha: 2014.

Dostupné z: <http://etnologie.phil.muni.cz/media/2922061/eticky-kodex-ceske-narodopisne-spolecnosti.pdf> [cit. 2019-20-5].

povahu odpovědí a že mi aktéři z tohoto důvodu mohli zamlčet některé informace kvůli obavě, že bych je mohla klíčovému aktérovi sdělit. Abych minimalizovala toto riziko, nezneužívala jsem svou pozici výzkumníka a ujistila jsem aktéry, že informace, které mi poskytly budou sloužit pouze pro můj výzkum a že je nebudu dále šířit. Tímto způsobem jsem se snažila nenarušit vztahy, které aktéři k mému gatekeeperovi mohli mít.

3 Přehled dějin Žižkova ve světle vybrané odborné literatury

3.1 Žižkov před osídlením a zastavěním

I když členité a kopcovité území na kterém se rozprostírá dnešní Žižkov nebylo pro osídlení nejvhodnější, přesto k němu docházelo. Mezi nejstarší dochované informace o území Žižkova patří zprávy o osadě Olšany, která patřila klášteru v Milevsku. Tuto osadu tvořily pouze dva dvory, několik přilehlých chalup a okolní pozemky. Na přelomu 13. a 14. století prodal klášter tuto osadu jistému měšťanu Rollovi. Během roku 1355 založil Karel IV. na Novém Městě klášter sv. Ambrože, kterému daroval část osady, konkrétně jeden z olšanských dvorů. Ten druhý stejný osud nepotkal, zůstal svobodný a v průběhu let vystřídal hned několik majitelů.²⁶

Svého rozkvětu se území Žižkova dočkalo právě za vlády Karla IV. (1346–1378), který roku 1358 vydal nařízení o zakládání vinic v okruhu tří mil od Prahy.²⁷ Dále této oblasti udělil viničné právo, které znamenalo, že vinice v pražském okolí byly osvobozeny od placení daní.²⁸ Především díky tomuto nařízení se dříve nehostinná krajina proměnila v zelenou plochu osázenou vinicemi, kterým se zde dařilo.²⁹ Této proměně se nevyhnul ani nejprůkřejší jižní svah vrchu Vítkov, pojmenovaný dle měšťana Vítka z Hory, kterému zdejší vinice patřily. Vítkov je nicméně známý především kvůli jedné z nejvýznamnějších husitských bitev. Roku 1420 zde bylo husity, vedenými Janem Žižkou, poraženo křižácké vojsko českého krále Zikmunda Lucemburského.³⁰

V průběhu následujících desetiletí se krajina Žižkova příliš neměnila, nacházelo se zde několik usedlostí a viničných domků, kolem kterých se rozprostíraly vinice.³¹

Během druhé poloviny 17. století propukl v Praze mor. Dosavadní hřbitovy nemohly pojmout tak velký počet zemřelých, a proto Staré Město rozhodlo o zbudování nového morového hřbitova za hradbami města.³² Vhodným místem pro jeho realizaci se stalo území bývalé zahrady u osady Olšany, kterou prodal staroměstské obci tehdejší majitel Jakub Štika. Roku 1682 byla na tomto hřbitově dokončena stavba barokního kostela sv. Rocha, který je

---

²⁶ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*. Praha: Volvox Globator, 2006, s. 269–272.

²⁷ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 269.

²⁸ SRB. A., HOUBA J.: *Město Žižkov*. Nákladem vlastním: 1910, s. 11.

²⁹ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 269.

³⁰ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*. Praha: Paseka, 2001, s. 368.

³¹ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 272.

³² BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 270–273.

zasvěcen patronům proti moru.³³ Kromě tohoto staroměstského hřbitova vznikly v okolí Olšan také hřbitovy novoměstský a židovský. V souvislosti s další morovou ránou, během první poloviny 18. století, se tyto hřbitovy opět ve větší míře využívaly. V letech 1717–1719 byl tak i na novoměstském hřbitově postaven kostel, pojmenovaný kostel sv. Kříže.³⁴ Během vlády Josefa II. vešlo v platnost nařízení, že se nadále nebude pohřbívat uvnitř Prahy, a proto se bývalý staroměstský morový hřbitov proměnil na hřbitov veřejný.³⁵

Na území mezi osadou Olšany a Novým Městem, kde se rozprostíraly vinice a zahrady, vedla stará cesta, a to přibližně v místech dnešní Seifertovy ulice. Ta se nedaleko od Horské brány, která byla jednou z Novoměstských bran, spojovala s cestou, která vedla směrem od Kutné Hory.³⁶ Mezi těmito cestami se nacházel vrch zvaný Šibeniční hora, na němž stávalo do konce 18. století popraviště Starého Města pražského. Mimo šibenici zde byla i kaple sv. Dismase, která byla později přestavěna a využívána jako hostinec. Svého konce se kaple dočkala roku 1845, kdy byla zbořena.³⁷

Následkem velkého počtu válek a morových období se ráz místní krajiny značně proměnil. Většina vinic zanikla nebo zpustla a zbytek pozemků byl využit jako pole či zahrady. Postupem času se tak z bývalých viničních domků stávaly hospodářské usedlosti.³⁸

3.2 Žižkov během první poloviny 19. století

V tomto období na území současného Žižkova stále převládaly zemědělské usedlosti. Přesto zde můžeme pozorovat první náznaky stavebního rozvoje.³⁹

V místě bývalé usedlosti Parukářka byla v roce 1825 vybudována továrna na střelivo, lidově nazývaná „Kapslovna“. O její stavbu se zasloužili Francouzi Louis Sellier a Nicolas Bellot, kteří získali od císaře Františka I. privilegium na tovární výrobu kapslí. Jednalo se tak o jeden z nejstarších průmyslových podniků, který byl v této oblasti postaven. Z počátku se zde vyráběly roznětky k palným zbraním, brzy se však výroba rozšířila o střelivo a výbušniny.⁴⁰ Zejména díky Bellotovu přispění se výroba stále zdokonalovala, což se promítlo do kvality i ceny výrobků. Bellot sám konstruoval a upravoval stroje potřebné pro

³³ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 371–372.

³⁴ SZABO M.: *Pražské hřbitovy Olšanské hřbitovy I. & II.* 1. vyd. Praha: Libri, 2010, s. 11–12.

³⁵ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 370–372.

³⁶ Dnes tímto směrem vede Husitská ulice.

³⁷ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 270–271.

³⁸ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 274

³⁹ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 274–275.

⁴⁰ BEČKOVÁ K.: *Zmizelá Praha–Továrny a tovární haly. 3. díl, Žižkov, Vinohrady, Nusle, Modřany a další části jihovýchodu města.* 1. vyd. Praha: Paseka, 2014, s. 25–26.

výrobu. Díky velmi inovativnímu přístupu, mnoha pokusům, úspěšným i méně zdařilým, nakonec vylepšil kvalitu výsledného zboží. Využíváním především tuzemských surovin a materiálů nebyl závislý na dovozu z ciziny, čímž dosáhl nižší výrobní ceny. Roku 1829 tak byla firma oceněna zlatou medailí na výstavě českých průmyslových výrobků, kterou získala již po čtyřech letech své existence. Ani v průběhu světové hospodářské krize během 40. let 19. století nepocítila firma pokles poptávek po výrobcích a dále prosperovala.⁴¹

Roku 1849, konkrétně 13. června došlo na základě guberniálního nařízení ke sloučení usedlostí a pozemků za branami Žitné, Koňské, Nové a Poříčské v jednu obec, která dostala název Vinohrady.⁴²

3.3 Rozvoj Žižkova v druhé polovině 19. století

Během druhé poloviny 19. století se dříve typicky zemědělská krajina, kde se nacházely spíše osamocené usedlosti, začala rychle proměňovat v pražské předměstí.⁴³

O velký stavební rozmach na budoucím Žižkově se zasloužil zejména Karel Hartig, který se později stal jeho prvním starostou.⁴⁴ U jeho osobnosti se proto krátce zastavím.

Karel Hartig se narodil roku 1833 v Sedlčanech. V nedaleké Příbrami se následně vyučil zedníkem a roku 1854 složil u okresního stavebního úřadu v Benešově předepsané závěrečné zkoušky, které ho opravňovaly vykonávat funkci tzv. „Landbaumeistera“, tedy stavitele pro venkov. Po studiích pracoval na různých stavbách ve Vídni, Linci či Uhrách, kde získal zahraniční zkušenosti. Na našem území se podílel například na výstavbě Josefských kasáren na pražském Novém Městě. Od pražského magistrátu získal roku 1861 koncesi pro provozování zednické živnosti. Roku 1865 se přičlenil do rodiny Stomeů, kteří byli vlastníky rozlehlých pozemků na území pozdějšího Žižkova. Těsně před svatbou vypracoval na podnět své budoucí tchýně, Marie Stomeové, regulační plán, zahrnující prostor mezi Vídeňskou silnicí (nyní Koněvova) a vrchem sv. Kříže, který náležel ke statku Pražačka. V regulačním plánu představil budoucí umístění hlavních žižkovských ulic a dále rozdělil tento velmi rozsáhlý pozemek (č. parc. 790) na stavební parcely. Již v březnu stejného roku začala Marie Stomeová tyto stavební parcely rozprodávat. Mezi prvními kupci byl i sám Karel Hartig, který na zakoupených pozemcích u Vídeňské silnice vystavěl první činžovní domy, a to čp.

---

⁴¹ HOLEC F., MIKOTA M.: *Pražský sborník vlastivědný, Žižkovská kapslovna (Příspěvek k dějinám závodu)*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1963, s. 41–42.

⁴² SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 12.

⁴³ DVOŘÁK T. a kol.: *Žižkov: Svěráz pavlačí a strmých ulic*. Praha: Muzeum hl. města Prahy, 2012, s. 7.

⁴⁴ MIKOTA M.: *Karel Hartig a počátky Žižkova v 19. století*. 1. vyd. Praha: KLP, 1996, s. 8–10.

126 a 128, které v Koněvově ulici stojí i dnes. Kromě domů nechal postavit též cihelnu a později vybudoval i pískovnu v místech dnešního Komenského náměstí. Mezi další stavitele a zakladatele vznikajícího Žižkova, kteří v této oblasti postavili několik prvních jednopatrových domů, patřili též klempíř Ferdinand Kuhn či krejčí Antonín Fanta.⁴⁵

Během druhé poloviny 19. století se Žižkov rozrůstal svižným tempem. Jednou z příčin tohoto růstu bylo vydání císařského patentu roku 1866, ve kterém byla Praha prohlášena za město otevřené, což mělo za následek zboření městských hradeb. Do té doby musel každý, kdo chtěl za branami stavět, podepsat tzv. demoliční revers, což znamenalo, že v době války nebo válečného stavu budou domy či jiné stavby zbořeny bez jakékoliv náhrady. Poté, co byla Praha prohlášena za město otevřené, byly tyto reversy zrušeny. Neméně významným důvodem byl nedostatek stavebních míst v rámci samotné Prahy. Právě tyto dvě skutečnosti odstartovaly čilý stavební ruch v oblasti za původními hradbami, na pražských předměstí, zejména na budoucím Žižkově a Královských Vinohradech. Ty se tedy začaly rychle rozvíjet.⁴⁶

V důsledku stavebního rozmachu byla také postavena plynárna, která stávala v prostoru mezi nynějšími ulicemi Seifertova a U Rajske zahrady.⁴⁷ Již od roku 1866 byla částečně uvedena do provozu a od roku 1867 se zde vyráběl plyn využívaný pro osvětlování pražských ulic.⁴⁸

Stejného roku rozhodl císař František Josef I. o změně názvu obce Vinohrady a přejmenoval ji na Královské Vinohrady.⁴⁹

Dalším milníkem žižkovského rozvoje bylo poté zprovoznění nové železniční tratě roku 1872, která byla součástí Turnovsko-kralupsko-pražské dráhy. Trať vedla tunelem skrze vrch Vítkov směrem do Vysočan a na území Žižkova měla zastávku s malým nádražím mezi dnešní Italskou ulicí a křižovatkou U Bulhara.⁵⁰

Roku 1875 došlo k rozdělení výše zmíněných Královských Vinohrad na dvě obce, a to na Královské Vinohrady I. (později Žižkov) a Královské Vinohrady II. (později

---

⁴⁵ MIKOTA M.: *Karel Hartig a počátky Žižkova v 19. století*, s. 8–10.

⁴⁶ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 62–63.

⁴⁷ DVOŘÁK T. a kol.: *Žižkov: Svěráz pavlačí a strmých ulic*, s. 37.

⁴⁸ MÍKA Z. a kol.: *Dějiny Prahy v datech*. 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 1999, s. 161.

⁴⁹ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 12.

⁵⁰ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 276.

Vinohrady).⁵¹ Název Žižkov získala nově oddělená část až roku 1877, a to zejména díky přispění Karla Hartiga, který dokázal přesvědčit zastupitelstvo, aby upustilo od původního návrhu pojmenovat tuto nově vzniklou obec Rudolfov.⁵² O rok později se tento mladý uvědomělý Čech, stavitel a člen národní strany mladočeské, stal prvním starostou Žižkova. Roku 1878, během schůze obecního výboru, byl obecní radou podán návrh, aby byl Žižkov povýšen na město.⁵³ I druhá obec, tedy Královské Vinohrady II. usilovaly o status města, který nakonec získaly dříve než Žižkov, a to roku 1879.⁵⁴

Již na počátku roku 1880 lze pozorovat snahu Královských Vinohrad (od roku 1882 i samotného města Žižkov) o napojení se na pražský rozvod plynu a pitné vody, což by významně zvýšilo kvalitu života místních.⁵⁵

Snaha o povýšení Žižkova na město získala v této době reálnou podobu. Mezi hlavní důvody pro povýšení, patřil zejména počet obyvatel. Zatímco roku 1869 žilo na území Žižkova 4 336 osob, již na začátku roku 1880 čítal Žižkov 21 212 obyvatel. Tento počet převyšoval nejen sousední Vinohrady, které měly 14 831 obyvatel, ale i Karlín, kde žilo 14 779 osob.⁵⁶ Během pouhých jedenácti let se tedy obyvatelstvo Žižkova rozrostlo pětikrát.⁵⁷ Dalšími důvody pro povýšení na město byla skutečnost, že zde bylo umístěno několik továren a dalších podniků. Také zde byla vhodná občanská vybavenost, například školy, pošta, policejní nebo hasičský sbor. Tyto argumenty a mnoho dalších vedly k tomu, že roku 1881 povýšil František Josef I. Žižkov na město.⁵⁸

Během této doby docházelo i k jednáním o připojení předměstských obcí k Praze, která byla zpočátku velice příznivě přijímána. Roku 1883, se však začalo projednávat nejdůležitější hledisko, a to výše potravní a zejména činžovní daně, která byla ve městě vyšší než na předměstích. Vlastníkům domů na Žižkově se nechtělo platit vyšší daně než doposud,

---

⁵¹ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s.14.

⁵² BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 276.

⁵³ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 14.

⁵⁴ STÁTNIKOVÁ P.: *Vinohrady Dobrá čtvrť pro dobré bydlení*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2012, s. 23.

⁵⁵ PEŠEK J.: *Od aglomerace k velkoměstu: Praha a středoevropské metropole 1850–1920*. 1. vyd. Praha: Scriptorium, 1999, s. 143.

⁵⁶ HOLEC F., DVORSKÝ J.: *Pražský Sborník historický*. 1.vyd. Praha: Orbis, 1966, str. 137.

⁵⁷ Tedy o 16 876 obyvatel

⁵⁸ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 14–16.

a proto se jednání o připojení k Velké Praze stále protahovala a oddalovala.⁵⁹ Především z tohoto důvodu se stal Žižkov součástí Velké Prahy až v poslední fázi připojení.⁶⁰

Během krátké doby došlo na území Žižkova k výše zmíněnému prudkému nárůstu obyvatelstva, který neměl obdoby. S tím samozřejmě souvisela rychlá výstavba domů, které vyrůstaly na relativně levných pozemcích v kopcovitém terénu. Tyto domy byly stavěny pro značné množství dělníků, kteří sem přicházeli za prací v továrnách či jiných podnicích. Vhodným typem zástavby se staly domy pavlačové, typické menšími byty s poměrně malou činží, čítající větší počet nájemníků.⁶¹ Kromě dělníků však na Žižkově bydlelo i mnoho menších či středních živnostníků.⁶²

V počátcích se stavělo zejména u Vídeňské silnice na parcelách prodaných paní Stomeovou. Dále se stavební práce rozšiřovaly do okolí nynější Prokopovy ulice či Basilejského náměstí (nyní Havlíčково náměstí). Výstavba též pokračovala v blízkosti žižkovské plynárny v ulici Karlově (nyní Seifertově). Žižkov se tak neustále rozšiřuje, vznikají Komenského či Žižkovo náměstí.⁶³ Roku 1883 je zde zavedena koněpřežná tramvaj tzv. „koňka“ spojující Žižkov s Prahou.⁶⁴

Během roku 1889 byla na Žižkově vystavěna první městská veřejná elektrárna, díky které byly ulice Žižkova osvětlovány elektřinou. Jednalo se tak o první elektrické pouliční osvětlení na území Prahy.⁶⁵

I sousední Vinohrady zaznamenaly rychlý růst. Narozdíl od Žižkova se však vyvíjely trochu odlišným způsobem. Stavělo se zde s jasným urbanistickým plánem, který počítal se širokými ulicemi s činžovními domy, velkými náměstími a parky. Nejdříve se stavělo v prostoru u Koňské brány, a také od Žitné brány směrem k Vršovicím. Během 80. let 19. století se poté Vinohrady rozšířily směrem na jih a východ. Dále se stavělo zejména v okolí Korunní třídy, která se stala jejich hlavní třídou.⁶⁶

---

⁵⁹ PEŠEK J.: *Od aglomerace k velkoměstu: Praha a středoevropské metropole 1850–1920*, s. 143–148.

⁶⁰ Tedy roku 1922.

STÁTNIKOVÁ P.: *Vinohrady: dobrá čtvrť pro dobré bydlení*, s. 23.

⁶¹ DVOŘÁK T. a kol.: *Žižkov: Svěráz pavlačí a strmých ulic*, s. 9.

⁶² SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 63.

⁶³ SRB A., HOUBA J.: *Město Žižkov*, s. 64–65.

⁶⁴ BEDRNÍČEK P.: *Obce vůkolní před branami měst pražských*, s. 277.

⁶⁵ MÍKA Z. a kol.: *Dějiny Prahy v datech*, s. 178.

⁶⁶ STÁTNIKOVÁ P.: *Vinohrady Dobrá čtvrť pro dobré bydlení*, s. 23.

3.4 Období první republiky

V meziválečném období se Žižkov dále rozrůstal zejména v západní části od Olšanských hřbitovů, kde volně navázal na Vinohrady, a také podél západní části Koněvovy ulice a kolem ulice Vinohradské.⁶⁷

Vzhledem k tomu, že v této době dochází k rozvoji telefonního spojení, tak i Praha řešila problém modernizace jeho sítě. Dle návrhu Bohumíra Kozáka byla během let 1922–1925 postavena na Žižkově meziměstská telegrafní a telefonní ústředna. Ta zajišťovala jak meziměstské, tak i mezinárodní spojení.⁶⁸

Během 30. letech 20. století dochází k přestavbě výše zmíněné továrny na střelivo, „Kapslovný“, a to zejména kvůli obavám z další války. Z tohoto důvodu bylo nutné, aby firma navýšila kapacitu výroby. Bylo však zjevné, že pro tyto účely dosavadní areál továrny stačit nebude. Dalším problémem byla výstavba nových domů v blízkosti továrny, které by případná výroba třaskavých látek a střeliva mohla ohrozit. Proto se firma přestěhovala do Vlašimi, kde funguje dodnes.⁶⁹

Další problém, se kterým se město potýkalo, byl přetížený železniční uzel. Již po vzniku samostatné Československé republiky začaly státní dráhy řešit výstavbu nového nádraží, kde by byla soustředěna nákladní doprava z východní strany Velké Prahy. Pro tuto stavbu byl nakonec zvolen prostor na pomezí Žižkova a Strašnic, konkrétně území bývalé usedlosti Červený dvůr, která se nacházela pod kopcem, zvaným Židovské pece.⁷⁰

Roku 1927 byl Státní regulační komisí schválen projekt velkokapacitního nádraží pro rychlou překládku zboží a současně i pro skladování komodit, který byl součástí Dispozičního plánu budoucích železničních úprav v Praze a jehož autorem byl železniční inženýr Miroslav Chlumecký.⁷¹ Ten podrobně rozpracoval zejména rozvržení kolejiště, schéma uspořádání budov, jejich funkční využití, a také propojení nákladového nádraží

---

⁶⁷ SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: *Praha 3 Urbanismus, Architektura*. 1. vyd., Praha: Argo, 2008, s. 22.

⁶⁸ Tato ústředna fungovala až do roku 1979, kdy byla nahrazena Ústřední telekomunikační budovou v Olšanské ulici.

BERAN L., VALCHÁŘOVÁ V.: *Industriál Prahy 3 průmyslová architektura a technické stavby*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví, 2009, s. 32.

⁶⁹ BEČKOVÁ K.: *Zmizelá Praha–Továrny a tovární haly*. 3. díl, Žižkov, Vinohrady, Nusle, Modřany a další části jihovýchodu města, s. 26–28.

⁷⁰ DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*. 1. vyd. Praha: Městská část Praha 3, 2013, s. 10.

⁷¹ FRAGNER B. a kol.: *Pražská nádraží nevyužitá, Průmyslové dědictví a urbanismus, Alternativní projekty pro Nákladové nádraží Žižkov*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury, 2012, s. 23.

s výhybnou Malešice. Výstavba byla zahájena roku 1928. Na budoucí podobě nádraží se podíleli také architekti Karel Caivas a Vladimír Weiss, kteří přispěli zejména architektonickým řešením stavby. Nákladové nádraží Žižkov, byla velmi rozlehlá stavba, která se skládala z funkcionalistické správní budovy a na ní navazujících skladišť. Mimo to, byly vystaveny další drobné budovy, například vrátnice a samozřejmě nakládací rampy a kolejiště.⁷²

V období první republiky neunikl revitalizaci ani prostor bývalé plynárny. V letech 1932–1934 byl na jejím místě postaven Všeobecný penzijní ústav, dnes známý jako Dům odborových svazů, který navrhli Josef Havlíček a Karel Honzík.⁷³ Jednalo se o velice kontroverzní stavbu, která se stala první pražskou výškovou budovou⁷⁴, a které se přezdívalo „pražský mrakodrap“.⁷⁵

Výstavbě se nevyhnul ani vrch Vítkov, kde měl být postaven Památník Národního osvobození, který měl sloužit nejen jako architektonické dílo, ale zároveň jako účelová budova. Byla vypsaná soutěž, jejímž vítězem se stal architekt Jan Zázvorka. Díky ujednání mezi Spolkem pro zbudování pomníku Jana Žižky z Trocnova⁷⁶ a Památníkem Odboje⁷⁷, vznikl zvláštní správní orgán nesoucí název Sbor pro zbudování Památníku Národního osvobození, který pomohl získat část hmotných prostředků, které posloužily k zahájení výstavby Památníku.⁷⁸ Během let 1929–1932 byl nakonec Národní památník na Vítkově postaven a stal se jednou z významných dominant Žižkova.⁷⁹

Památník je mohutnou budovou, které dominuje bílý hranol. Jedná se o velmi zdařilou stavbu, na které se podílelo mnoho významných umělců, mezi nimiž byli například

---

⁷²DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*, s. 12.

⁷³ DVOŘÁK T. a kol.: *Žižkov: Svéráz pavlačí a strmých ulic*, s. 37.

⁷⁴ POCHÉ E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 370.

⁷⁵ SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: *Praha 3 Urbanismus, Architektura*, s. 188.

⁷⁶ Již roku 1882 vznikl Spolek pro zbudování pomníku Jana Žižky z Trocnova, který usiloval o vystavění pomníku na vrchu Vítkově k uctění památky významného válečníka Jana Žižky. Před 1. světovou válkou se tento Spolek snažil o realizaci pomníku. Byla vypsaná i veřejná soutěž, která však nepřinesla uspokojující výsledek, a tak se od stavby pomníku dočasně upustilo.

AUTOR NEUVEDEN: *Památník Národního osvobození*. Praha: Sbor pro zbudování Památníku národního osvobození a pomníku Jana Žižky z Trocnova na vrchu Žižkově, 1928, s. 7–10.

⁷⁷ Roku 1919 byl zřízen poradní sbor nesoucí název Památník Odboje, který se zabýval písemnými a hmotnými památkami prvního československého odboje. Z důvodu návratu legionářů z Ruska, kteří s sebou přiváželi různé předměty, fotografie či písemnosti, rostl počet nashromážděných materiálů, a proto dosavadní struktura této organizace přestávala dostačovat. Proto se poradní sbor transformoval v oddělení MNO a později v samostatný ústav známý pod názvem Archiv legií.

Vojenský historický ústav Praha. *Historie Vojenského historického ústavu Praha* [online] Dostupné z: <http://www.vhu.cz/zakladni-informace-o-vhu-praha/historie-vhu-praha/> [cit. 2019-22-3].

⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN.: *Památník Národního osvobození*, s. 7–8.

⁷⁹ POCHÉ E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 369.

Max Švabinský, Ladislav Kofránek či Karel Pokorný. Do Památníku vedou bronzová vrata, která jsou ozdobena reliéfy s husitskou tematikou a jsou umístěna na jižní straně stavby. Uvnitř se nachází hlavní síň, která je pokryta ozdobnými mozaikami.⁸⁰

Ke konci roku 1936 byla pronajata velká část prostorů skladišť výše zmíněného nákladového nádraží. Mimo uskladňování a překládku zboží, zde někteří nájemci, díky povolení od Magistrátu hlavního města Prahy, částečně upravili pronajaté prostory pro složitější provozy. Vznikla zde například pražírna kávy, konzervárna okurek či výrobní sardelové pasty. Ve stejném roce byl také zahájen pravidelný provoz nádraží. Roku 1938 chtěla železniční správa rozšířit skladiště o dva oddíly, avšak kvůli válce se stavba odložila. K uskutečnění tohoto záměru nakonec došlo až v roce 1942, a dostavba proběhla podle původního schématu budov. Tím získalo nádraží svou konečnou podobu, ve které je zachováno dodnes. Novější stavební úpravy už nezasáhly do architektonického charakteru původních budov. Několik desetiletí tak nádraží sloužilo svému účelu, avšak postupem času jeho využití klesalo.⁸¹

3.5 Žižkov v letech 1939–1945

Během období německé okupace, docházelo nejen na území Žižkova k pronásledování a četnému zatýkání lidí, kteří projevovali protiněmecké tendence. Potlačování lidských práv, omezování svobod a celkový teror se vystupňovaly především po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora a ve velkém měřítku pokračovaly zejména po atentátu na jeho osobu.⁸²

Jednou z nejdůležitějších osob, které se podílely na přípravě atentátu na Reinharda Heydricha, byl obyvatel Žižkova Jan Zelenka–Hajský, člen významné odbojové organizace Jindra. Ten poskytl parašutistům z Londýna nejen úkryt, ale hlavně podrobné informace o říšském protektorovi, které byly nutné k naplánování atentátu. Když byl posléze prozrazen, otrávil se při zatýkání gestapem skousnutím ampule s jedem.⁸³ Na počest tohoto bojovníka proti nacismu, byla proto pojmenována ulice, která spojuje Koněvovu a Jeseniovu, názvem

---

⁸⁰ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 369.

⁸¹ Jednou z příčin poklesu využití nádraží, bylo vybudování nového potravinového skladiště v nedalekých Strašnicích, které bylo postaveno roku 1966.

DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*, s. 16–17.

⁸² MÍKA Z. a kol.: *Dějiny Prahy v datech*, s. 206.

⁸³ Místa a paměti národa. „Pánové, nestřílejte!“ zvolal odbojář [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=608&rt=62> [cit. 2019-5-5].

Zelenky–Hájského.⁸⁴ Další ulicí, jež nese jméno po žižkovských odbojářích, je ulice Moravcových. Ta se nachází ve Vysočanech⁸⁵ a své jméno získala po stejnojmenné rodině, jejíž členové se nemenší měrou podíleli na pomoci výše zmíněným parašutistům, za což posléze zaplatili životem.⁸⁶

S ohledem na blížící se konec války, se kterým souvisela vidina porážky nacistického Německa, došlo k opětovné mobilizaci odbojových skupin. Na Žižkově jich v této době operovalo hned několik. Vznikaly již od roku 1944, vzájemně spolupracovaly a postupně se spojovaly. Začátkem roku 1945 už se jednalo o poměrně velkou organizaci, nicméně v únoru stejného roku byla část skupiny gestapem odhalena a pozatýkána. Zbýlá část odbojových skupin v ilegální činnosti pokračovala a připravovala obsazení meziměstské telefonní ústředny.⁸⁷

Dalšími organizacemi operujícími na Žižkově byly také skupiny vojenského odboje, složené převážně z bývalých legionářů. Jedna z těchto skupin se scházela v Radhošťské ulici, kde plánovala a připravovala útok proti okupantům na Vinohradech.⁸⁸ Během Květnového povstání roku 1945, tak nakonec došlo k četným ozbrojeným bojům mezi českým lidem a německými okupanty.⁸⁹

Jeden z největších bojů, který se zde odehrál, byl na Pražačce. Zdejší budovu školy nacisté využívali jako kasárna pro doplňovací jednotky tankového sboru SA Feldhernhalle. Během odpoledne 5. května povstalci obklíčili školu a v jejím okolí postavili barikády. Následující den se podařilo obsadit další německými vojáky využívaný objekt, a to nedaleký dvůr Pražačka, který byl situován mezi křižovatkou Ohrada a Památkem Osvobození na Vítkově. Díky této akci došlo k dočasnému přerušení spojení mezi těmito místy, avšak již odpoledne téhož dne získali nacisté dvůr nazpět. Toto zpětné dobytí dvora však stálo Němce mnoho sil a další postup od Ohrady směrem k Pražačce se jim kvůli tvrdému odporu povstalců nepodařil. Přestřelky mezi oběma stranami pokračovaly i celý další den.

---

⁸⁴ LAŠŤOVKA M. a kol.: *Pražský uličník: encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství 2.díl*. 1. vyd. Praha: Libri, 1998. s. 464.

⁸⁵ Praha TV. *Ulice v Praze 9 mají jména po rodinách odbojářů*. [online] Dostupné z: <https://prahatv.eu/zpravy/praha/praha-9/7405/ulice-v-praze-9-maji-jmena-po-rodinach-odbojaru> [cit. 2019-1-5].

⁸⁶ Místa a paměti národa. „*Teta*“ *Moravcová raději spolkla jed, než aby promluvila*. [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=607&rt=62> [cit. 2019-5-5].

⁸⁷ KOKOŠKA S., ŠTEFANÍK L.: *Praha 3 v Květnovém povstání 1945: sborník vzpomínek a dokumentů*. Praha: Obvodní výbor Českého svazu protifašistických bojovníků, 1988, s. 13–14.

⁸⁸ KOKOŠKA S., ŠTEFANÍK L.: *Praha 3 v Květnovém povstání 1945*, s. 14.

⁸⁹ KOKOŠKA S., ŠTEFANÍK L.: *Praha 3 v Květnovém povstání 1945*, s. 13–14.

Nacistická posádka nakonec opustila budovu školy až k večeru 8. května, a to po řadě vyjednávání a kapitulaci samotného Německa.⁹⁰

Barikády vznikaly i na dalších místech na Žižkově, například v místě dnešní křižovatky U Bulhara. Povstalci zde již od večera 5. května odráželi postup německých vojáků do ulic Seifertova a Husitská, skrze které by pronikli dále na Žižkov, především na Ohradu. Z té měli v úmyslu postupovat směrem k Pražačce a přijít tak na pomoc tamější posádce. Po četných útocích a urputném boji se Němcům v ranním hodinách 8. května podařilo prorazit barikádu v Husitské ulici, a to zejména díky využití civilistů, kteří sloužili jako živé štíty pro německé tanky. Tento nacistický postup byl následně odražen až v úrovni ulice Orebitské. Po zbytek dne byl domluven klid zbraní a k večeru, po německé kapitulaci, vyklidili němečtí vojáci tento prostor a stáhli se do Karlína.⁹¹

3.6 Žižkov v letech 1945–1969

Po válce následovalo krátké období optimismu, které však trvalo pouze tři roky. Následně bylo přerušeno únorovým převratem roku 1948, po kterém došlo k nastolení tvrdého režimu, trvajícího více jak čtyřicet let.⁹²

Po únorovém převratu se měl Žižkov stát vzorovou dělnickou čtvrtí. Tomu odpovídala i přeměna Památníku, který v průběhu let změnil své využití. Původně měl sloužit k uctění památky legionářů, kteří padli v 1. světové válce a později také vojáků padlých během 2. světové války. Po komunistickém převratu roku 1948 začal však Památník sloužit jinému účelu, kdy zde byly ukládány ostatky významných komunistických funkcionářů. O dva roky později, byla před Památník umístěna monumentální jezdecká socha Jana Žižky, která vznikla dle návrhu Bohumila Kafky.⁹³

Pravděpodobně nejvýznamnější událostí, která se v Památníku odehrála, bylo vystavení těla Klementa Gottwalda v letech 1954–1962.⁹⁴ Postupem času však došlo k jeho postupnému rozkladu, a proto bylo nutné tělo zpopelnit. Zpopelněné ostatky byly poté

---

⁹⁰ Místa a paměti národa. *Pražáčka* [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=1477> [cit. 2019-4-5].

⁹¹ Místa a paměti národa. *Bulhar* [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=1476> [cit. 2019-4-5].

⁹² MÍKA Z. a kol.: *Dějiny Prahy v datech*, s. 236–237.

⁹³ SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: *Praha 3 Urbanismus, Architektura*, s. 165.

⁹⁴ KOLEKTIV AUTORŮ: *Praha 3 křížem krážem*. 1. vyd. Praha: Milpo media, 2008, s. 105.

uloženy na Olšanských hřbitovech.⁹⁵ V současné době se v Památníku nachází stálá expozice věnovaná české a československé státnosti.⁹⁶

Po komunistickém převratu pronikl do stavebnictví nový styl, zvaný socialistický realismus, kterému se nevyhnul ani Žižkov. V 50. let 20. století zde byl v tomto stylu postaven areál studentských kolejí VŠE, které stojí dodnes v blízkosti Koněvovy ulice.⁹⁷

Během druhé poloviny 20. století bylo též postaveno panelové sídliště, jehož výstavba probíhala na území východní části Žižkova. Mezi lety 1959–1962 byla vystavěna první část (Chmelnice) a v letech 1962–1964 se zastavělo území v okolí ulice Na Jarově, čímž vznikla druhá část (Jarov).⁹⁸

3.7 Žižkov v letech 1969–1989

Významným mezníkem v historickém vývoji této městské části je asanace Žižkova, která byla schválena především z důvodů nedostačujících hygienických podmínek, hustotě zalidnění a koncepci pavlačových domů obecně. Žižkov byl pokládán za nekvalitně postavenou čtvrť, která nevyhovuje moderním normám, a proto je potřeba ji zlepšit. Mezi skutečné důvody pro radikální přestavbu však patřil zejména nedostatek modernizačních kapacit, například počet kvalifikovaných dělníků, kteří by dokázali opravit budovy původními technologiemi.⁹⁹ V 70. letech 20. století, tak bylo rozhodnuto o radikálním zbourání staré zástavby, kterou měla nahradit nová panelová výstavba. Toto nahrazení starého novým bylo pro socialistické stavebnictví typickým rysem. Mezi první oblasti, kde se tento záměr realizoval, patřilo Olšanské náměstí a jeho přilehlé okolí. Zbouráno zde bylo i několik významných staveb například Gütlingův dům či restaurace U Zeleného stromu. Demolice pokračovala v oblasti mezi ulicemi Rokycanova, Jeseniova, Ostromečská a Koněvova. Jedinou stavbou, která se v této části vyhnula zbourání, byla budova školy na Komenského náměstí, která pochází z doby Karla Hartiga.¹⁰⁰ Hlasy, které proti demolici zaznívaly, začaly v 80. letech 20. století získávat na intenzitě. Proti asanačním praktikám se

---

⁹⁵ Prague city line. *Bývalé mauzoleum Klementa Gottwalda*. [online] Dostupné z:

<http://www.praguecityline.cz/kulturni-zivot-v-praze/mauzoleum-klementa-gottwalda> [cit. 2019-4-5].

⁹⁶Národní muzeum. Národní památník na Vítkově. [online] Dostupné z: <https://www.nm.cz/navstivte-nas/objekty/narodni-pamatnik-na-vitkove> [cit. 2019-22-3].

⁹⁷ SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: *Praha 3 Urbanismus, Architektura*, s. 124.

⁹⁸ SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: *Praha 3 Urbanismus, Architektura*, s. 108.

⁹⁹ HORSKÝ J. a kol.: *Žižkov (za)chráněný: katalog výstavy*. Praha: 2010, s. 17.

¹⁰⁰ DVOŘÁK T. a kol.: *Žižkov: Svěráz pavlačí a strmých ulic*, s. 72.

postavil Klub Za starou Prahu¹⁰¹ a Svaz českých architektů. Jejich členové protestovali proti demolici cenných starých staveb a domů, zejména proti zbourání výše zmíněné školy. K dalšímu plošnému bourání tedy nakonec nedošlo z důvodu událostí z roku 1989. Díky Sametové revoluci a změně společenského uspořádání se od dalších demoličních tendencí upustilo.¹⁰²

Nejnámější stavbou tohoto období je však žižkovská dominanta, kterou je Žižkovský televizní vysílač. Ten se nachází na území Mahlerových sadů, které v současné době zaujímají velkou část prostoru dnes již neexistujícího židovského hřbitova, který zde vznikl během morové epidemie roku 1680 spolu s lazaretem.¹⁰³ Během nacistické okupace bylo zakázáno židovskému obyvatelstvu chodit do veřejných parků, a proto se hřbitov stal místem, kde někteří trávili volný čas. Během roku 1960 došlo ke zboření obvodové zdi hřbitova, a také k povalení většiny původních náhrobků a jejich následnému zavezení půdou. Jen nejstarší část židovského hřbitova, kde jsou umístěny historicky nejcennější náhrobky, zůstala zachována. Zbytek byl zničen a na jeho místě poté vznikl nový park zvaný Mahlerovy sady.¹⁰⁴ Od roku 1985 se však na území parku začal stavět Žižkovský televizní vysílač, někdy zvaný též Žižkovská věž, postavený dle návrhu architekta Václava Aulického a jeho kolegů Jiřího Kozáka a Alexe Béma. Kvůli specifickým požadavkům stavby bylo nutné vyhloubit dostatečně hluboké základy, čímž došlo k vybagrování velkého množství náhrobků.¹⁰⁵ V této době též docházelo k častému rozkrádání a rozprodávání náhrobků ze zrušených židovských hřbitovů, což se stalo i v případě toho žižkovského.¹⁰⁶ Většina náhrobků byla rozřezána a využita například na vydláždění ulice Na Příkopě. Několik kostek z této pěší zóny se podařilo zachránit a v současné době se nacházejí v Židovské radnici a v soukromých sbírkách.¹⁰⁷

---

¹⁰¹ BEČKOVÁ K.: *ASANACE – zatracovaný i obdivovaný projekt obce Pražské, Příspěvek k dějinám pražské asanace* [online] Dostupné z: <http://stary-web.zastarouprahu.cz/pragensia/asanace/beckova.htm> [cit. 2019-5-3].

¹⁰² Česká televize. ČT24. „Žižkov není Harlem.“ *Asanace měla před 40 lety změnit svéráznou čtvrť v sídliště* [online] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2180425-zizkov-neni-harlem-asanace-mela-pred-40-lety-zmenit-sveraznou-ctvrt-v-sidliste> [cit. 2019-5-3].

¹⁰³ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 370.

¹⁰⁴ PAŘÍK A., HAMÁČKOVÁ V.: *Pražské židovské hřbitovy*. Praha: Židovské muzeum, 2008, s. 93.

¹⁰⁵ KOLEKTIV AUTORŮ.: *Praha 3 křížem krážem*, s. 122.

¹⁰⁶ ŠMOK M.: *Labyrintem normalizace Židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti*. Praha: Židovské muzeum, 2017, s. 99.

¹⁰⁷ PAŘÍK A.: *Roš Chodeš – Chmurné výročí* [online] Dostupné z: <https://www.fzo.cz/wp-content/uploads/ros-chodes-2013-11.pdf> [cit. 2019-5-3].

3.8 Žižkov po roce 1989 až po současnost

Po roce 1989 došlo k řadě oprav původních domů, revitalizaci parků a celkovému zlepšení kvality bydlení v této městské části. Tím byla odstartována postupná proměna Žižkova v lukrativní čtvrť.

Během roku 1992 byl zahájen provoz výše zmíněné Žižkovské věže, který byl doprovázen řadou protestů a dalších občanských iniciativ. Ty se snažily upozornit na možné riziko silného elektromagnetického záření. Z tohoto důvodu byla provedena řada testů a měření, kdy se zkoumaly dopady záření, které by mohly mít vliv na lidský organismus. Žádné studie však neprokázaly, že by provoz vysílače negativně působil na zdraví obyvatel, kteří žijí v jeho okolí.¹⁰⁸

Žižkovská věž se tak postupem času začlenila do prostoru Žižkova a stala se jeho neodmyslitelnou součástí. V roce 2000 na ni byly nainstalovány laminátové sochy „mimineek“ od umělce Davida Černého.¹⁰⁹ V současné době je věž využívána kromě televizního signálu také pro mobilní či pevné sítě, radiové stanice, monitoruje se zde ovzduší, a také je tu umístěna kavárna a restaurace se zpřístupněnou vyhlídkou na Prahu.¹¹⁰

V průběhu let se řešily také možnosti dalšího využití prostorů nákladového nádraží Žižkov. Z důvodu nahrazování železniční dopravou kamionovou totiž došlo k poklesu využívání nádraží, a proto byl roku 2002 ukončen jeho řádný provoz.¹¹¹

Na řadu tedy přišla jednání, jak vhodně využít tento komplex. Jednou z možností, která se nabízela, byla výstavba nové rezidenční čtvrti. V rámci tohoto developerského záměru mělo dojít ke zbourání nádražních budov a následné výstavbě nových domů. K realizaci tohoto projektu nakonec nedošlo především proto, že byla v roce 2010 podána žádost o památkovou ochranu budov nákladového nádraží Klubem Za starou Prahu a Fakultou architektury ČVUT. V roce 2013 Ministerstvo kultury ČR této žádosti vyhovělo a hlavní budova nádraží byla spolu s přílehlými křídly skladišť prohlášena za kulturní památku.¹¹²

---

¹⁰⁸ KOLEKTIV AUTORŮ.: *Praha 3 křížem krážem*, s. 122.

¹⁰⁹ POCHE E.: *Prahou krok za krokem Uměleckohistorický průvodce městem*, s. 370.

¹¹⁰ KOLEKTIV AUTORŮ.: *Praha 3 křížem krážem*, s. 122.

¹¹¹ DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*, s. 17.

¹¹² DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*, s. 17–18.

V současné době vlastní tento památkově chráněný objekt České dráhy, které část prostorů pronajímají soukromým firmám. Areál je dále využíván ke kulturním akcím a dalším společenským záměrům.¹¹³

Velká pozornost je v současnosti věnována úpravě parků a revitalizaci veřejných prostorů. Během roku 2017–2018 proběhly například úpravy parku na vrchu Vítkov, kde došlo k obnově omítek v podchodu parku v blízkosti Památníku, k opravě chráněného podezděného zábradlí či Thomayerovy vyhlídky. Též byla opravena většina cest a zpřístupněna jedna nová, která propojuje park s Tachovským náměstím. Vysázeny byly i nové stromy a zřízeny záhony s okrasnými květinami.¹¹⁴

Po své kompletní přestavbě bylo také opět otevřeno Havlíčkovovo náměstí. V rámci revitalizace došlo i zde k úpravě chodníků a cest, vysázení dalších stromů, keřů a jiné zeleně a přibylo zde mnoho míst k posezení.¹¹⁵ Mezi další projekty, které městská část připravuje, patří také proměna Žižkova náměstí, na jehož návrh na revitalizaci bude vypsána veřejná soutěž.¹¹⁶

V současné době žije na území Žižkova přibližně 62 372¹¹⁷ obyvatel. Tato městská část se během posledních let stala velmi lukrativní, což se promítlo i do výše ceny bytů, která činí okolo 96 952 Kč za 1 m².¹¹⁸

---

¹¹³ DVOŘÁKOVÁ D.: *Nákladové nádraží Žižkov*, s. 32.

¹¹⁴ Portál Životního prostředí. *Realizace a významné projekty na Vítkově v roce 2017 a 2018* [online]

Dostupné z:

http://portalzp.praha.eu/jnp/cz/priroda_krajina_a_zelen/parky_a_zahrady/vitkov_projekty_2017_2018.html [cit. 2019-4-4].

¹¹⁵ Městská část Praha 3 – oficiální webové stránky. Radniční noviny. *Havlíčkovo náměstí se znovu otevřelo veřejnosti* [online] Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/tema-mesice/havlickovo-namesti-se-znovu-otevřelo-verejnosti-n128414.htm> [cit. 2019-4-4].

¹¹⁶ Městská část Praha 3 – oficiální webové stránky. Radniční noviny. *Praha 3 chystá úpravy Žižkova náměstí* [online] Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/praha-3-chysta-upravy-zizkova-namesti-n876925.htm> [cit. 2019-4-4].

¹¹⁷ Místopisný průvodce po České republice [online] Dostupné z:

<https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4645/praha-3/pocet-obyvatel/> [cit. 2019-5-5].

¹¹⁸ Reality mix. Údaj ke dni 5.5. 2019 [online] Dostupné z: <https://realitymix.centrum.cz/statistika-nemovitosti/> [cit. 2019-5-5].

4 Vztah obyvatel jednoho činžovního domu ke čtvrti Žižkov

4.1 Přednosti a nedostatky pražské čtvrti Žižkov z pohledu aktérů

Vnímání pozitivních a negativních stránek života, je nedílnou součástí vztahu, který si lidé k místu bydliště vytvářejí. Otázky týkající se spokojenosti či nespokojenosti s lokalitou, kulturním a sportovním vyžitím či občanskou vybaveností jsem aktérům pokládala proto, abych zjistila, jaké jsou jejich požadavky na „ideální místo pro bydlení“. Také jsem tím chtěla ověřit, zda tyto požadavky čtvrti Žižkov splňuje.

Všichni dotazovaní oceňovali v rámci rozhovorů především dopravní dostupnost do centra, kulturní vyžití a přítomnost parků a zeleně, kam mohou chodit na procházky, či venčit psa. Dále aktéři kladně hodnotili hospody a restaurační zařízení, kde se mohou dobře najíst a strávit příjemný čas s přáteli. Z tohoto důvodu byly odpovědi dotazovaných podobného rázu jako výpověď aktérky H, která uvedla: *„Líbí se mi tady to prostředí. Jsem tady spokojená s dopravní obsluhností, jezdí tu tramvaje i autobusy do centra. Je tu kousek i metro. Jinak je tu i občanská vybavenost, jako je doktor, obchody, kino a jiná zábava. Je tu taky hodně hospůdek, kam se dá zajít a taky dost zeleně, kde člověk může relaxovat.“*¹¹⁹

Dále byla u dotazovaných, především u starší generace, oceňována občanská vybavenost, například možnost nákupu či dostupnost zdravotní péče, jak uvedl aktér G: *„Dobrý je taky, že je tu kde nakoupit, kousek je tu Lidl a další menší obchody. No a taky vzhledem k přibývajícím rokům je fajn, že je tu blízko poliklinika.“*¹²⁰ Nákupní možnosti a blízkost zdravotního střediska ocenil též nejstarší aktér D: *„No, líbí se mi, že se tu dá dobře nakupovat, je tu dost obchodů. To se mi líbí. Taky je tu kousek poliklinika, což je v mém věku potřeba, takže za to jsem rád.“*¹²¹ Ve výpovědích byl kladně hodnocen také počet škol a školek, jak poznamenala aktérka F: *„No a do budoucna, co se týče rodiny a tak, tak je tady vyžití pro děti – školy, školky, obchody, což je super i teďka.“*¹²²

Mezi přednosti Žižkova dotazovaní dále řadili možnost kulturního vyžití, které bylo pro většinu z nich dostačující, jak uvedla aktérka I: *„Myslím si, že je tu určitě kam jít. Je tu Palác Akropolis, dost klubů a hospod, taky divadlo Jára Cimrmana. A taky často využívám*

¹¹⁹ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

¹²⁰ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹²¹ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

¹²² Aktérka F, 28 let, na Žižkov se přistěhovala před třemi lety.

*Olšanku, protože tam je bazén a nově i saunový centrum. Takže kulturního vyžití je poměrně dost.*¹²³

Mezi nejčastějšími nedostatky, které dotazovaní uváděli, bylo především problematické parkování a nedostatečný úklid psích exkrementů. Jak uvedl aktér D: *„No a jinak se mi nelíbí, že tu teď není kde zaparkovat. Když přijedu z práce, tak to tu objíždím dokola a hledám, kam bych to dal. A to mám to parkovný zaplacený. A ještě se mi nelíbí, že tu lidi moc neuklízej po svejch psech.*“¹²⁴ Podobně reagoval také aktér G, který mimo tato negativa projevil také nespokojenost s vedením radnice Prahy 3. *„Občas se mi nelíbí ty lidi, co jsou na radnici, a co to tady tak nějak podivně řídí, protože je to zleva doprava. Nejdřív se řeší nějaký parkovací zóny, pak zase nějaký jiný věci, co nemají hlavu ani patu. Vždycky se něco vymyslí a pak se to za dva nebo tři roky zase změní o 180 stupňů. A co se mi nelíbí je, že je všude naděláno od psů. Takže všichni mají pejsky, všichni mají mazlíčky, ale třetina lidí to nesebírá a já v tom mám pak chodit. Děti si nemají kde hrát na pískovišti. Je to naprosto zoufalý.*“¹²⁵

Dalším nedostatkem byl neuspokojivý počet popelnic. Jak uvedl aktér B: *„Možná by tu mohlo být víc popelnic nebo laviček, ale to jsou jen maličkosti, co řeší asi každá městská část. Jinak si myslím, že tu nic nechybí.*“¹²⁶ Také aktér E nebyl spokojen se současným stavem popelnic: *„No a nelíbí se mi, že tu není dost popelnic na plast a tříděnej odpad.*“¹²⁷

Z výpovědí všech je zřejmé, že Žižkov hodnotí jako čtvrt' s mnoha přednostmi. Mezi ty řadí především vynikající dopravní obslužnost, dostatečné množství zeleně a parků či možnosti kulturního vyžití. Starší generace obyvatel poté oceňuje vhodnou občanskou vybavenost, zejména blízkost polikliniky a možnost nákupu. Za nedostatky této čtvrti považují někteří dotazovaní poněkud problematické parkování a množství neuklizených psích exkrementů, které však, jak usuzují, nejsou záležitostmi typickými pouze pro tuto městskou část. Je tedy zřejmé, že aktéři vnímají nejen pozitiva, ale i negativa, která s touto čtvrtí souvisí, což svědčí o jejich zájmu a vztahu k místu bydliště. Celkově byl Žižkov obyvateli domu hodnocen velmi kladně.

---

¹²³ Aktérka I, 23 let, na Žižkově žije od narození.

¹²⁴ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

¹²⁵ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹²⁶ Aktér B, 23 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹²⁷ Aktér E, 28 let, na Žižkově bydlí od narození, do současného bytu se přistěhoval před třemi lety.

4.2 Žižkov a jeho dominanty a památky z pohledu aktérů

Otázky týkající se památek, významných míst a dominant Žižkova, jsem pokládala dotazovaným proto, abych našla v jejich představě domova určité záchytné body, kterými by mohly právě dominanty a památky daného místa být.

V rámci všech rozhovorů se objevila poměrně mladá stavba, kterou je Žižkovská věž. Další četnou odpovědí byla významná památka, vrch Vítkov s Národním památníkem. O tom, zda opravdu aktéři pojmají tyto stavby jako dominanty, jsem se následně přesvědčila pomocí další otázky: „*Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázal(a)?*“ Zde se v odpovědích objevovaly především výše zmíněné stavby, nicméně dále zazněla i jiná místa a památky. Příkladem může být odpověď aktéra G: „*No vzal bych je na trhy na Jiřáku a do kostela Nejsvětějšího srdce Páně, kde je hezkej nově udělanej oltář. Pak bych je vzal na vyhlídku na věž. Pak bychom šli do nějaký hezký hospůdky, kde bychom si dali obídek. No a když by ještě vydrželi procházku, tak bych je protáhl Vítkovem, kde je v Památníku nahoře hezká kavárnička s posezením a výhledem na Prahu.*“¹²⁸ Nebo jak poznamenal aktér B: „*Tak první věc, kam bych je vzal, je asi nějaká hospoda na Žižkově, možná Kredenc na Husinecký, tam bych jim ukázal stadion Viktorky Žižkov, pak bych to vzal procházkou na Jiřák, dál k Žižkovský věži na výhled a tam bych jim ukázal, kde a co na Žižkově je. No a asi nakonec na Vítkov a zakončil bych to zase v hospodě.*“¹²⁹ Také aktérka H uvedla: „*Nejdřív bych ji vzala na Žižkovskou věž, pak procházkou starým Žižkovem směrem k Parukárce, kde je výhled na Vítkov, pak na Vítkov do kavárny, která je nahoře v Památníku. Potom možná do vojenského muzea dole pod Vítkovem, a nakonec do nějaký žižkovský hospody.*“¹³⁰ Zajímavostí je, že díky této otázce se ve výpovědích dotazovaných začal objevovat fenomén, který je s touto svéráznou čtvrtí úzce spjat, a tím jsou žižkovské hospody. Valná většina dotazovaných by totiž mimo dominant a památek této čtvrti zavítala s návštěvou právě do některé z nich.

Z hlediska výpovědí je též zajímavé, že bez ohledu na svůj názor, vnímali dotazovaní Žižkovskou věž jako ústřední dominantu této městské části. Příkladem může být kladné hodnocení této stavby aktérem D, který dokonce oceňoval zrušení významného židovského hřbitova, který se nacházel v místě, kde nyní stojí televizní vysílač: „*No mně se líbí. On tam byl původně židovskej hřbitov. No a ten hřbitov tam zrušili a udělali tam park, tomu já*

---

¹²⁸ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹²⁹ Aktér B, 23 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹³⁰ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

*fandím. Určitě to tam vylepšili. No a co se věže týče, tak když jsem takhle někde v Praze a vidím ji, tak hned vím, kam mám jet.*¹³¹ Také aktérka H uvedla: *„Mně se líbí, protože je to taková moderní stavba a každá metropole by takovou věž měla mít a ve velkých městech takové věže bývají. Je to taková dominanta, která je odevšad vidět.*¹³² Na druhou stranu záporný pohled na věž podotkla aktérka C: *„Tak samozřejmě mezi dominanty patří Žižkovská věž, která se mi úplně moc nelíbí, protože mi přijde, že se sem moc nehodí a dost tady vyčnívá.*¹³³ Také aktérka F nebyla s věží spokojena, přesto na ní ocenila možnost výhledu na Prahu: *„Hnus, ta se mi vůbec nelíbí. Nasedne tam, ale člověk je už asi zvyklý, že tam je. A výhled z ní je krásnej, ale jako nelíbí se mi vzhledem.*¹³⁴ Neutrální pohled na tuto stavbu poté uvedla aktérka A: *„No mně osobně žižkovská věž nevadí. Já jsem proti tomu, aby tam byla nikdy nešla. Já jsem ji prostě brala, že se to tam postaví a mě osobně tam prostě nevadí.*¹³⁵ Zajímavé hledisko také podotýká aktérka I, která reflektuje, že jí věž nevadí, což dle jejího názoru může být způsobeno tím, že nezažila dobu, kdy stavba neexistovala. *„Nevadí mi. Možná je to tím, že sem nezažila Žižkov bez ní, tak už jsem zvyklá, že tam je.*¹³⁶

Jak jsem výše uvedla, všichni dotazovaní, ať „rodáci“ či „ne-rodáci“ se shodli na tom, že hlavní dominantu Žižkova představuje Žižkovská věž, a to i přes to, že k ní někteří měli negativní vztah. Další neodmyslitelnou součástí této čtvrti byl z jejich hlediska Národní památník na Vítkově, který se objevil ve většině rozhovorů. Poté se výpovědi lišily. Někteří aktéři řadili mezi dominanty, památky a zajímavá místa například kostel Nejsvětějšího Srdce Páně a kostel sv. Prokopa, park Parukářka, Divadlo Jára Cimrmana či fotbalový klub Viktoria Žižkov, což bylo způsobeno tím, že promítali do svých představ o významných místech své osobní zájmy a záliby. Také můžeme říci, že každý člověk vnímá město odlišně, protože každá generace se vztahuje k jeho jinému obrazu.

4.3 Hodnocení sousedských vazeb aktéry

Pokud vycházím z úvodního konceptu domova Csaba Szaló, zohledňuji, že s představou domova souvisejí vzájemné sousedské vztahy. Z tohoto důvodu, jsem svým

---

¹³¹ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

¹³² Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

¹³³ Aktérka C, 20 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹³⁴ Aktérka F, 28 let, na Žižkov se přistěhovala před třemi lety.

¹³⁵ Aktérka A, 55 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹³⁶ Aktérka I, 23 let, na Žižkově žije od narození

aktérům pokládala otázku týkající se právě nich. Sousedské vazby totiž mohou přispívat k utváření jejich lokální identity, a také se promítají do jejich představy o domově.

Z výpovědí dotazovaných je patrné, že všichni vědí, kdo jsou jejich sousedé na daném patře, nicméně hloubka jejich vzájemných vztahů se liší. Příkladem mohou být aktéři E a F, kteří se přistěhovali do tohoto domu teprve před třemi lety. Z jejich odpovědí je zřejmé, že se se svými sousedy znají spíše od vidění a neudrží s nimi hlubší přátelské vztahy. To je patrné z výpovědi aktérky F: *„Sousedy znám spíše od vidění. A nějaké jako úplně vztahy spíše nemám. Když je potkám, tak pozdravím a tak. Asi jako v rámci slušného vychování, no.“*¹³⁷ Podobnou výpověď uvedl také její přítel, aktér E: *„Některý jo, třeba ty vedle nás. Těm jsme pomáhali stěhovat křeslo. Celkově lidi z našeho patra celkem znám, ale zbytek moc ne.“*¹³⁸ Přestože tento mladý muž nepřisuzuje sousedským vztahům takový význam, je-li potřeba, snaží se sousedům pomoci.

Z výpovědí vyplývá, že v rámci konkrétního patra existuje drobná sousedská výpomoc. Co se týče ostatních obyvatel patra, ať už se jedná o „rodáky“ či „ne-rodáky“, kteří zde již bydlí déle, pohybují se jejich sousedské vztahy na poněkud neutrální úrovni. Většina dotazovaných uvedla, že své sousedy zná. Když například některého potká, „prohodí“ s ním pár slov, případně mu pomůže, například odnést tašku nebo něco přestěhovat. Jak uvedl aktér CH: *„Ano, znám hodně sousedů a mám s nimi dobré vztahy. Zdravím se s nimi a občas prohodíme pár slov, třeba když se potkám s kámošem nebo, když vidím starou paní, tak jí pomůžu s nákupem a tak.“*¹³⁹

Výjimkou jsou aktéři A a D, kteří mezi sebou udržují hlubší přátelský vztah a pravidelně se navštěvují. Jak uvádí aktér D: *„No tady se známe hlavně na patře. Se sousedkou, co bydlí tady, si voláme a někdy navštěvujeme. Takže tam jsou vztahy dobrý. Taky pár lidí, co tu potkám pozdraví, anebo mi vezmou tašku. Takže vztahy bych řekl na našem patře dobrý a jinak to taky jde.“*¹⁴⁰ Podobně vypověděla i aktérka A: *„No jako naše patro je, dalo by se říct, jedno z nejlepších a nejbezpečnějších. Je to asi tím, že mezi sebou máme komunikaci a hlídáme jeden druhého, ale to nemyslím ve špatném. Prostě na sebe dáváme pozor. Je to asi taky tím, že na tomhle patře máme všichni ten byt koupenej. Takže*

---

¹³⁷ Aktérka F, 28 let, na Žižkov se přistěhovala před třemi lety.

¹³⁸ Aktér E, 28 let, na Žižkově bydlí od narození, do současného bytu se přistěhoval před třemi lety.

¹³⁹ Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁴⁰ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

se všichni známe, jsme v kontaktu, protože jsme ve společenství vlastníků, takže na sebe máme telefon i maily. Vlastně si myslím, že kdybych tady někomu zavolala a řekla, že je mi hrozně špatně, tak mi jsou sousedi ochotný pomoci. Tady se sousedem, co bydlí vedle si tak 3x do týdne voláme, jestli je všechno v pořádku. Taky nemám problém k sousedům přijít a říct si třeba o vajíčko nebo strouhanku, když zrovna nemám, ne že bych to dělala pravidelně, ale taky se mi to už stalo. No a vlastně co jsou patra výš, tak tam už se to střídá, tam se dost lidí odstěhovalo, anebo jsou v nájmu.“¹⁴¹

Přestože aktéři nevstupují do blízkých interakcí, udržují mezi sebou určitý společenský úzus, při setkání se pozdraví a v případě potřeby si vypomohou. Jelikož jsou všichni ve společenství vlastníků, potkávají se také pravidelně na schůzích. U starší generace existuje mezi sousedy přátelský vztah, což je zřejmé z výše uvedených výpovědí aktérů A a D. Naopak u mladší generace se poté jedná spíše o méně přátelské vztahy vůči ostatním sousedům. Obyvatele z ostatních pater aktéři většinou také znají, ale spíše „od vidění“. Udržují s nimi poněkud formálnější, avšak dobré sousedské vztahy, které jsou důležité pro pocit domova.

4.4 Povědomí aktérů o Žižkově z hlediska jeho dějin

Jak je zřejmé z kapitoly o dějinách Žižkova, jedná se o tradiční pražskou čtvrť, která má poměrně bohaté dějiny a je neodmyslitelně spjata s mnoha významnými historickými událostmi. Povědomí o dějinách Žižkova jsem u svých aktérů zkoumala proto, abych zjistila, zda člověk, který si vytváří vztah k domovu, nemusí mít zároveň o daném místě úplné historické znalosti. Přestože obyvatelé tyto znalosti hluboké nemají, z jejich výpovědí vyplývá, že chápou čtvrť, ve které bydlí, jako místo které má *genia loci*.

Na otázku, zda se zajímali o to, kdy a jak Žižkov vznikl, odpovídali aktéři spíše krátce a stručně. Příkladem může být odpověď aktéra CH: „*Tak nějak povrchně jsem se zajímal, ale nějak do hloubky jsem to nezkoumal. Víím, že se tady bojovalo za husitů, dělaly se tady barikády, celkově ta historie tady byla bohatá.*“¹⁴² Podobnou výpověď uvádí i aktérka I: „*No to moc ne. Jako tak víím, že tu byla bitva na Vítkově nebo barikády na Pražačce, ale nějak hlouběji jsem se o to nikdy nezajímala.*“¹⁴³ Ve většině případů, ať se jednalo o žižkovské „rodáky“ či nikoliv, však dotazovaní nejevili v podstatě žádné znalosti

---

¹⁴¹ Aktérka A, 55 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁴² Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁴³ Aktérka I, 23 let, na Žižkově žije od narození.

o vzniku a vývoji Žižkova, nebo se nikdy o jeho historii nezajímali. Jak uvedl aktér B: „Upřímně ne, ale viděl jsem hodně fotek a pohledy z míst, jak to tam vypadalo dřív a teďko. Takhle je to třeba na Facebooku na jedný stránce, která se jmenuje Kauza Prahy 3, tak to mě třeba zajímá, ale jinak co se týče historie, tak to ne.“¹⁴⁴ Výjimkou byl aktér G, který měl určité povědomí o vývoji této městské části, což bylo způsobeno tím, že historii obecně považuje za svoji zálibu. Jeho výpověď byla proto oproti ostatním mnohem obsáhlejší. „No dřív Žižkov vůbec nepatřil do Prahy, byl vlastně mimo Prahu. Bylo to samostatný město Žižkov, že jo. Mělo svůj znak a vlastně až později se připojilo k Praze. A protože to bylo dál od města a za hradbama, tak proto tu byla i bitva na Vítkově, protože to byl opuštěnej kopec kus od Prahy. No a postupně jak se rozšiřovala Praha, tak se tu začaly stavět továrny. Třeba Sellier a Bellot, což byla kapslovna, která je dneska přeložená do Vlašimi, právě proto, že sem začala zasahovat ta zástavba a ty fabriky tady nemohly bejt. A tím pádem je to i vidět na těch hřbitovech, protože se předtím pohřbívalo za Prahou, aby se nerozšiřovaly nemoci, tak to byla vlastně mimopražská zóna, kde byli jenom louky, zahrady a statky. A postupně jak se budoval Žižkov, tak se to tu zastavělo.“¹⁴⁵

V některých rozhovorech se dále objevilo oceňování zvláštní atmosféry, kterou dle dotazovaných tato čtvrť vyzařuje, jak uvedl aktér CH: „Je tady takovej žižkovskej feeling.“¹⁴⁶ Také aktér G podotkl, že tato čtvrť má určité kouzlo: „Má to svoje kouzlo právě tím, že je ten Žižkov starej a má v podstatě v sobě takový fluidum, který přitahuje ty lidi.“¹⁴⁷

Přestože byly znalosti aktérů ohledně vzniku a vývoje Žižkova spíše torzovité a tristní, byly některé z nich transparentní a objevovaly se v odpovědích častěji. Příkladem takových znalostí byla například určitá historická období, tedy doba husitských válek či druhé světové války. Na druhou stranu se v rámci rozhovorů neobjevilo důležité období první republiky či éra socialismu. Z hlediska výpovědí dotazovaných, lze proto mluvit spíše o jakémsi povědomí o historických událostech, které souvisejí s touto městskou částí než o komplexních znalostech o Žižkově.

Dále lze říci, že tyto vědomosti se u „rodáků“ a „ne-rodáků“ všech generací příliš nelišily. I přes fakt, že byly ve většině případů spíše mlhavé a prakticky nulové, vnímali

---

¹⁴⁴ Aktér B, 23 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁴⁵ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹⁴⁶ Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁴⁷ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

aktéři Žižkov jako čtvrť, která má bohatou historii a kde se nachází mnoho významných staveb a pamětihodností.

O tom, že aktéři nemají zájem o dějiny Žižkova, jsem se přesvědčila také pozorováním v jejich bytech. V nich jsem totiž nezahlédla žádné knihy související s touto čtvrtí či s její historií. Výjimkou byl byt, ve kterém bydlí aktéři G, H, CH a I. Zde jsem v knihovně objevila jednu publikaci týkající se této pražské čtvrti, konkrétně *Žižkov svéráz pavlačí a strmých ulic*. Tuto skutečnost prisuzuji tomu, že aktér G považuje historii za jednu ze svých zálib, o čemž se zmínil během našeho setkání, a z tohoto důvodu se domnívám, že měl tuto knihu ve svém bytě.

4.5 Občanská angažovanost aktérů

Občanská angažovanost a projevování zájmu o veřejné dění v místě bydliště je jedním ze znaků vztahu k danému prostoru.

Z rozhovorů s aktéry vyplývá, že více než polovina z nich má pouze pasivní zájem o veřejné dění na Praze 3. Otázku týkající se jejich občanské participace jsem jim pokládala proto, abych zjistila, zda se člověk nemusí aktivně zajímat o veřejného dění a účastnit se ho, a přesto může mít k dané lokalitě kladný vztah a vnímat ji jako domov.

Na otázku, zda se aktéři občansky projevují, například zda někdy podepisovali nějaké petice, následovala ve většině případů podobná odpověď typu: „*Ne nikdy jsem nic nepodepisovala.*“¹⁴⁸ Jak uvedla aktérka C či aktér E: „*No já nejsem moc iniciativní, co se týče politických a byrokratických věcí. Já jsem rád, když dojde odvolit.*“¹⁴⁹ Také aktér G se za dobu, co bydlí na Žižkově nijak občansky neangažoval: „*Ne, já nejsem nikdy proti. Já většinu času věnuju rodině nebo koníčkům a nebylo tu zatím nic, co by mě nějak oslovilo, abych se musel angažovat.*“¹⁵⁰ Na druhou stranu se však mezi dotazovanými našli i tací, kteří jsou někdy občansky aktivní. Příkladem může být výpověď aktérky H: „*No, naposledy jsem podepsala petici proti výstavbě domů na Parukářce.*“¹⁵¹ či odpověď aktérky I: „*Jednou jsem podepisovala petici proti zastavení Židovských pecí.*“¹⁵² Též aktér CH uvedl: „*Já se*

---

¹⁴⁸ Aktérka C, 20 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁴⁹ Aktér E, 28 let, na Žižkově bydlí od narození, do současného bytu se přistěhoval před třemi lety.

¹⁵⁰ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹⁵¹ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

¹⁵² Aktérka I, 23 let, na Žižkově žije od narození.

zajímám o dění na Žižkově, podepisoval jsem i nějaké petice, třeba naposledy jsem byl proti výstavbě domů dole u Pecí.“¹⁵³

Z hlediska většiny výpovědí žižkovských „rodáků“ či „ne-rodáků“ lze říci, že většina z nich se aktivně nepodílí na veřejném dění v místě svého bydliště. Někteří z aktérů sice někdy podepsali petice proti nové výstavbě domů, avšak hlubší zájem a účast na veřejném dění této městské části nejevili. Pozorujeme zde tedy jakýsi rozpor. Obyvatelé deklarují, že mají k danému místu vztah, přesto se v jeho prospěch veřejně neangažují. Lze tedy říci, že vztah k dané lokalitě nemusí vést k aktivní účasti jejich obyvatel na věcech veřejných.

4.6 Žižkov jako domov

To, zda dotazovaní vnímají Žižkov jako domov, a co pro ně znamená, jsem zkoumala pomocí hned několika otázek.

Co se týče vztahu k Žižkovu, odpovídali všichni „rodáci“ velice kladně, většinou s citovým zabarvením. Příkladem může být výpověď aktéra B: *„Opravdu velice vřelý. Vyrůstám tu už 23 let. Jsem prostě srdcař, co se týče Žižkova.*“¹⁵⁴ Podobně reagoval nejstarší aktér D: *„No já bych řekl, že velice kladnej. To už od dětství.*“¹⁵⁵ Těž aktérka C uvedla: *„Ráda tu bydlím. Mám tu spoustu kamarádů a známých, takže bych asi neměnila.*“¹⁵⁶ Také odpověď aktérky A, byla značně pozitivní z hlediska pocitů k Žižkovu: *„No já vždycky, když jedu ze Žižkova někam dál, třeba na Motol k doktorovi, tak se pak úplně těším až budu na Jiřáku. To už si říkám, to jsem ráda, že už jsem blízko, že budu brzo doma. Protože jako psychicky se tu cejtím bezpečně. Takže tu spokojená opravdu jsem.*“¹⁵⁷

Z výpovědí některých aktérů, zejména ze starší generace „rodáků“ bylo patrné, že jejich vztah k Žižkovu je založen také na jejich vzpomínkách a zážitcích z dětství. Příkladem může být výpověď aktérky A: *„No a já už vlastně jako dítě jsem hrozně ráda courala tady v okolí. My jsme byli taková parta a rodiče měli dost práce, aby nás pak někde nahnali. Třeba jsme chodili do bunkrů, který jsou pod Parukářkou, v té době se tam ještě dalo vlizt. Jsme si vždycky brali křídu, abychom pak trefili nazpátek.*“¹⁵⁸

---

¹⁵³ Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁵⁴ Aktér B, 23 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁵⁵ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

¹⁵⁶ Aktérka C, 20 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁵⁷ Aktérka A, 55 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁵⁸ Aktérka A, 55 let, na Žižkově bydlí od narození.

Z hlediska aktérů „ne-rodáků“, kteří však na Žižkově žijí větší část svého života, zazněla v odpovědích též pozitivní hodnocení. Jak uvedl dotazovaný G: „*Tak k Žižkovu jako obecně dobřej. Jsem rád, že jsem v týhle čtvrti, kde tady je jak historický jádro, tak moderní věci. Jsou tady zkrátka různá zákoutí, kam chodím na procházky atd.*“¹⁵⁹ Kladný vztah k této čtvrti vyzdvihla i aktérka H: „*Pozitivní, protože je to místo, které má atmosféru, historii a kulturní vyžití. Cejtím se tady doma, protože jsem tady už asi spoustu let.*“¹⁶⁰

Výjimkou byla odpověď aktérky F, která se na Žižkov přistěhovala teprve před třemi lety. Ta uvedla, že její vztah k současnému místu bydliště je spíše neutrální povahy: „*No, celkem neutrální. Nepovažuju se za Žižkováka.*“¹⁶¹

Z hlediska výpovědí dotazovaných bylo patrné, že valná většina z nich má hlubší emocionální vztah k této čtvrti, který otevřeně přiznává. Abych zjistila, zda opravdu vnímají místo svého bydliště jako domov a místo ke kterému je váže citová vazba, dotazovala jsem se jich na jejich případný postoj ke změně bydliště.

Zde se ve výpovědích zejména u mladší generace objevovaly možnosti stěhování, a to nejen v rámci Žižkova. Někteří aktéři by rádi bydleli v zahraničí, pokud by se však měli stěhovat v rámci Prahy, volila by většina z nich bydlení na Žižkově či v blízkých nebo sousedních městských čtvrtích, které se dle jejich názorů Žižkovu podobají. Jak uvedla aktérka C: „*No jediné jinam na Žižkov a možná na Vinohrady, protože jsou Žižkovu podobný. Jinak v Praze asi nikam.*“¹⁶² Nebo aktér CH: „*No, pokud by to nebylo do zahraničí, tak jediné v rámci Prahy asi na Vinohrady, Letnou nebo Karlín, protože mi přijde, že tyhle části jsou podobný Žižkovu.*“¹⁶³

Z výpovědí mladší generace aktérů je zřejmé, že uvažují o možnosti odstěhování, avšak pokud by si mohli vybrat, většina z nich by zůstala na Žižkově či v jeho blízkém okolí.

Co se týče starší generace, odpovídala většina z nich podobně jako aktérka H: „*Já bych se asi stěhovat nechtěla, protože jsem tady spokojená. Jsem rodák z Prahy a nechtěla*

---

¹⁵⁹ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹⁶⁰ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

¹⁶¹ Aktérka F, 28 let, na Žižkov se přistěhovala před třemi lety.

¹⁶² Aktérka C, 20 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁶³ Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

bych jinam, mám to tu prostě ráda. ¹⁶⁴ Také aktér D, žižkovský „rodák“, uvedl: *„Já bych se nechtěl stěhovat, já jsem tady spokojenej. Mně se tu líbí.* ¹⁶⁵

Někteří aktéři, ať se jednalo o zástupce mladší či starší generaci, by se ze Žižkova odstěhovali za Prahu, kvůli většímu kontaktu s přírodou. Příkladem může být odpověď aktérky A: *„No v Praze asi nikam. Spíš někam směrem na Benešov, abych kolem sebe měla les nebo nějaký park. Prostě někam do domečku se zahrádkou, protože já miluju kytky.* ¹⁶⁶

Z výpovědí dotazovaných, ať „rodáků“, „ne-rodáků“ či z hlediska různých generací vyplývá, že valnou většinu z nich pojí k místu bydliště emocionální vazby. Tuto čtvrt' považují za místo, kde se cítí dobře a ke kterému mají vřelý vztah. Jediná, kdo se v tomto směru vymyká, je aktérka F, u které by tato skutečnost mohla být způsobena krátkou dobou bydlení. Zbytek dotazovaných byl se svým bydlištěm spokojen.

Z hlediska rozhovorů je také zřejmé, že u aktérů existuje silné lokální vědomí a lokální identita, která vyplývá z jejich hlubokých vazeb k této čtvrti. Většina dotazovaných dokonce cítí pocit hrdosti ohledně místa bydliště. Příkladem může být výpověď „rodáka“, aktéra D: *„Je to taková svérázná část Prahy, je tu hodně památek a hospod. Prostě sem patřím no. Žiju tady v podstatě celý život, takže jsem hrdý, že jsem Žižkovák.“* Nebo odpověď aktéra CH, který bydlí na Žižkově celý život: *„Ano, jsem hrdý že tu žiju, protože mi přijde, že jsou tu lidi víc stmelený. Mám Žižkov rád.* ¹⁶⁷

Všichni „rodáci“ různých věkových kategorií uvedli, že mají k Žižkovu citový vztah. Existuje mezi nimi jakýsi pocit „žižkovanství“ a hrdosti ohledně jejich bydliště. Také „ne-rodáci“, kteří zde bydlí větší část života, mají stejné pocity a jsou spokojeni s místem bydliště. Například aktérka H podotkla: *„Ano, jsem tady ráda. Jsem hrdá, že tu bydlím, protože se mi tu líbí. Jsem tady spokojená a určitě bych se nechtěla stěhovat jinam. Už jsem tu za ty roky zakořeněná.* ¹⁶⁸

Jak jsem již uvedla výše, jedinou aktérkou, která neměla podobné pocity, byla aktérka F, mladá žena, která zde bydlí teprve třetím rokem.

---

¹⁶⁴ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

¹⁶⁵ Aktér D, 80 let, na Žižkově se narodil, přibližně 30 let bydlel na Vinohradech a nyní již 7 let bydlí opět na Žižkově.

¹⁶⁶ Aktérka A, 55 let, na Žižkově bydlí od narození.

¹⁶⁷ Aktér CH, 25 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁶⁸ Aktérka H, 50 let, na Žižkov se přistěhovala před 30 lety.

Díky otázce, která se věnovala představě domova, jsem zjistila, že se všichni aktéři shodli na tom, že domov je pro ně místem, které důvěrně znají a kde mají svou rodinu a přátele. Také je to místo, ke kterému mají citový vztah a kde se cítí bezpečně a dobře, jak uvedla aktérka I: „*Domov je pro mě místo, kde se cítím bezpečně, kde mě mají rádi a můžu se tam kdykoliv vrátet.*“¹⁶⁹

V několika málo případech vztahovali dotazovaní představu o domově nejprve na širší území, například na Českou republiku, a až poté na oblast Žižkova, jak ve své výpovědi uvedl aktér G: „*Domov je pro mě Česká republika. No a z hlediska Prahy je to Žižkov, protože je tu takový povědomí i mezi lidma.*“¹⁷⁰ Opačný pohled pak uvedla například aktérka F, která svou představu domova vztahovala na menší jednotku, kterou byl její vlastní byt: „*No já to mám hodně spjatý s tím bytem, místem, kde žiju. Tady tomu říkám doma, protože tu mám nějaký zázemí s přítelem a prostě tady žijeme a něco budujeme do budoucna. Takže to je pro mě v současné době domov.*“¹⁷¹

---

¹⁶⁹ Aktérka I, 23 let, na Žižkově žije od narození.

¹⁷⁰ Aktér G, 52 let, na Žižkov se přistěhoval před 30 lety.

¹⁷¹ Aktérka F, 28 let, na Žižkov se přistěhovala před třemi lety.

5 Závěr: Tradiční pražská čtvrť jako domov – výzkum mezi obyvateli žižkovského činžovního domu

Téměř všichni dotazovaní se narodili na Žižkově, případně zde prožili větší část svého života. Během let si utvářeli vztah k této tradiční pražské čtvrti, která má velmi zajímavou a bohatou historii. Cílem této práce bylo zjistit, zda je Žižkov obyvateli konkrétního činžovního domu vnímán jako domov a jaké znaky domova představuje. K odpovědím na tyto otázky jsem dospěla díky analýze osobně získaných dat.

Z výzkumu vyplývá, že naprostá většina obyvatel domu je spokojená s tím, že bydlí právě na Žižkově. Nacházejí se zde jejich oblíbená místa, kde tráví svůj volný čas a kde prožívají každodennost svého života. Obzvláště pozitivně hodnotí dopravní obslužnost, přítomnost parků a zeleně či občanskou vybavenost. Dostačující je z jejich pohledu i možnost kulturního vyžití a vzdělávacích institucí.

Přestože si všímají zejména předností čtvrti, uvádějí i některé její nedostatky, mezi které řadí například problematické parkování či nedostatečný úklid v ulicích. Tyto problémy ovšem nejsou typické pouze pro Žižkov, ale týkají se i ostatních pražských čtvrtí a dalších velkých měst. Vnímání pozitivních, ale i negativních aspektů, které souvisejí s bydlištěm jednotlivých aktérů, svědčí o jejich zájmu, a především kladném vztahu k tomuto místu.

Většinu dotazovaných, ať už „rodáků“ či „ne-rodáků“, kteří zde prožili větší část svého života, spojuje se Žižkovem hlubší citový vztah. Ten je založen zejména na vzpomínkách a emocích, které v nich tento prostor vyvolává.

Povaha přátelských a sousedských vztahů, které přispívají k utváření lokální identity se zároveň promítají i do představy domova dotazovaných. Podle výše uvedené koncepce Csaba Szaló je totiž domov prostorem, ke kterému si vytváříme vztah na základě našich zkušeností. Ty odkazují zejména na tyto domácí vztahy, tzv. vztahy „tváří v tvář“, které jsou neodmyslitelnou součástí každodenního života.

Z hlediska sousedských vazeb, udržují mezi sebou všichni dotazovaní určitý společenský úzus, který je typický zdvořilostními a poněkud neutrálními vztahy či drobnou vzájemnou výpomocí. U několika jednotlivců existuje i přátelský vztah, zejména u starší generace. Je zřejmé, že kvalita sousedských vztahů nemusí být nijak nadstandartní, aby byla

chápána jako dostatečná, a aby se podílela na utváření domova. Tyto nekonfliktní susedské vztahy a určitá míra komunikace ukotvují mezi aktéry pocit domova.

Své bydliště vnímají všichni dotazovaní jako domov, který pro ně neznamena pouze přechodné místo pobytu, ale místo, kde se cítí příjemně a bezpečně, a které důvěrně znají. Z výpovědí dotazovaných se potvrdily částečně se překrývající koncepce domova dle Hermanna Bausingera a dle Adély Křikavové, které definují domov jako místo, kde prožíváme svůj každodenní život, kde se cítíme bezpečně a dobře, a ke kterému nás poutají emocionální vazby.

Je zřejmé, že aktéři rozlišují své pojetí domova na širší a užší. Někteří z nich jsou totiž schopni vnímat domov jako celou vlast či čtvrť. Toto chápání domova je typické větším prostorem, který se vyznačuje určitými záchytnými body a komfortností, například výše zmíněnou občanskou vybaveností. Užší pojetí domova se naopak vztahuje k menšímu prostoru například činžovnímu domu či bytu. Pro toto chápání je zase důležité, aby se tento prostor vyznačoval dobrými vztahy s ostatními lidmi.

Z konceptu domova od Jaroslavy Peškové vyplývá, že člověk sám vyčleňuje horizont, ke kterému si vytváří vztah, a kde se zabydluje. Je zřejmé, že pro obyvatele konkrétního činžovního domu je tímto horizontem právě Žižkov. V něm se pohybují a nacházejí záchytné body, například dominanty, významná místa a památky. Tyto body přispívají k lepší orientaci v žitém prostoru, což je důležité pro utváření lokální identity. Nejčastěji zmiňovaným záchytným bodem byla Žižkovská věž, která je všemi dotazovanými označována jako ústřední dominanta, a to i přesto, že je některými vnímána negativně.

Mezi dotazovanými existuje silné lokální vědomí a lokální identita, které jsou založeny na hlubokých vazbách k této městské části. Jak mladší, tak starší generace je hrdá na svou čtvrť a cítí jakýsi pocit „žičkovanství“. Někteří z obyvatel domu oceňují také genia loci, tedy jakousi zvláštní atmosféru, která zde vyzařuje.

Přestože jsou si obyvatelé domu vědomi, že Žižkov je tradiční pražskou čtvrtí, která má zajímavou historii, jejich znalosti týkající se vzniku a rozvoje jsou spíše povrchové a kusé. I přes tento fakt se dle nich jedná o výjimečnou část Prahy s mnoha významnými památkami a stavbami. Z výpovědí je tedy patrné, že i když nejsou jejich vědomosti o dějinách Žižkova úplné, přesto si k němu utvořili hluboký vztah.

Mezi atributy domova patří z pohledu aktérů záchytné body, tedy dominanty a památky, dále citové vazby, přátelské a sousedské vztahy a atmosféra spojená nejen s historií Žižkova. Díky tomu je tato čtvrť vnímána, jak zde narozenými, tak přistěhovalými, jak staršími, tak mladšími, vzdělanými i vyučenými jako domov a místo, kde chtějí i nadále žít.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Literatura

- AUTOR NEUVEDEN: Památník národního osvobození. Praha: Sbor pro zbudování Památníku národního osvobození a pomníku Jana Žižky z Trocnova na vrchu Žižkově, 1928. 26 s.
- BAUSINGER H.: Heimat in einer offenen Gesellschaft, Begriffsgeschichte als Problemgeschichte, 1. vyd., Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1990. Domov v otevřené společnosti, Historie pojmu jako historie problému – přeložila Magdalena Myslivcová (rukopis)
- BEDRNÍČEK P.: Obce vůkolní: před branami měst pražských. vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2006. 285 s., ISBN 80-7207-593-4.
- BEČKOVÁ K.: Továrny a tovární haly. 3. díl, Žižkov, Vinohrady, Nusle, Modřany a další části jihovýchodu města. vyd. 1. V Praze: Paseka, 2014. 175 s., ISBN 978-80-7432-447-5.
- BERAN L., VALCHÁŘOVÁ V.: Industriál Prahy 3: průmyslová architektura a technické stavby: průvodce. V Praze: České vysoké učení technické, Výzkumné centrum průmyslového dědictví, 2009. 47 s., ISBN 978-80-01-04386-8.
- BERGER, P., L., LUCKMANN T.: Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s., ISBN 80-85959-46-1.
- DVOŘÁK T. a kol.: Žižkov: svéráz pavlačí a strmých ulic. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2012. 139 s., ISBN 978-80-85394-90-0.
- DVOŘÁKOVÁ D.: Nákladové nádraží Žižkov: Praha 3. vyd. 1. Praha: Městská část Praha 3, 2013. 111 s., ISBN 978-80-260-5182-4.
- FRAGNER B. et al.: Pražská nádraží ne/využitá: urbanismus průmyslového dědictví: alternativní projekty pro Nákladové nádraží Žižkov. V Praze: Výzkumné centrum průmyslového dědictví Fakulty architektury ČVUT ve spolupráci s Galeríí Jaroslava Fragnera, 2012. 125 s., ISBN 978-80-01-05009-5.
- HENDL J.: Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 407 s., ISBN 80-7367-040-2.

- HENDL J.: Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2016. 437 s., ISBN 978-80-262-0982-9.
- HOLEC F., DVORSKÝ J.: Pražský Sborník historický. 1. vyd. Praha: Orbis, 1966, ISSN 0555-0238.
- HOLEC F., MIKOTA M.: Pražský sborník vlastivědný, Žižkovská kapslovna (Příspěvek k dějinám závodu). 1. vyd. Praha: Orbis, 1963
- HORSKÝ J.: Žižkov (za)chráněný: katalog výstavy. Praha: 2010. 85 s., ISBN 978-80-260-2035-6.
- HROCH M., a kol.: Úvod do studia dějepisu. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 304 s., Učebnice pro vysoké školy.
- KOKOŠKA S., ŠTEFANÍK L.: Praha 3 v Květnovém povstání 1945: sborník vzpomínek a dokumentů. V Praze: Obvodní výbor Českého svazu protifašistických bojovníků, 1988. 141 s.
- KOLEKTIV AUTORŮ: Praha 3 křížem krážem. vyd. 1. Praha: Milpo media, 2008. 175 s. Kniha o Praze; sv. 46. ISBN 978-80-87040-12-6.
- LAŠŤOVKA M. a kol.: Pražský uličník: encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství. 1. vyd. Praha: Libri, 1997-2012. 3 sv. ISBN 80-85983-23-0.
- MIKOTA M.: Karel Hartig a počátky Žižkova v 19. století. 1. vyd. Praha: KLP, 1996. 74 s., ISBN 80-85917-16-5.
- MÍKA Z. a kol.: Dějiny Prahy v datech. vyd. 2., dopl. a upr. Praha: Mladá fronta, 1999.
- KŘIKAVOVÁ A. in SVOBODOVÁ H.: *Poušť jako domov in Krajina jako domov*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Okresní knihovna M. J. Sychry, 1996. 110 s., ISBN 80-900918-5-7.
- 363 s., ISBN 80-204-0789-8.
- PARGAČ J., TOMANDL M.: Žitý prostor a jeho subjektivizace u nositelů lokálního a regionálního vědomí. Acta Universitatis Carolinae – Philosophica Et Historica, 3/1997. Praha: Karolinum, 2000.
- PAŘÍK A., HAMÁČKOVÁ V.: Pražské židovské hřbitovy. V Praze: Židovské muzeum, 2008. 131 s., ISBN 978-80-86889-74-0.
- PEŠEK J.: Od aglomerace k velkoměstu: Praha a střeoevropské metropole 1850-1920. vyd. 1. Praha: Scriptorium, 1999. 319 s. Documenta Pragensia. Monographia; vol. 9. ISBN 80-86197-09-3.

- PEŠKOVÁ J.: Role vědomí v dějinách a jiné eseje. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 1998, ©1997. 140 s. Knižnice Dějin a současnosti; sv. 5. ISBN 80-7106-217-0.
- POCHE E., JANÁČEK J.: Prahou krok za krokem: uměleckohistorický průvodce městem. 3. vyd. Praha: Paseka, 2001. 533 s., ISBN 80-7185-373-9.
- SEDLÁK J., LUKEŠ Z.: Praha 3: urbanismus, architektura. Vyd. 1. Praha: Argo, 2008. 245 s., ISBN 978-80-7203-961-6.
- SRB A., HOUBA J.: Město Žižkov. Nákladem vlastním: 1910. 327 s.
- STÁTNÍKOVÁ P.: Vinohrady: dobrá čtvrť pro dobré bydlení. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2012. 202 s., ISBN 978-80-85394-91-7.
- SZABO M.: Pražské hřbitovy. Olšanské hřbitovy I. & II. 1. vyd. Praha: Libri, 2010. 207 s., ISBN 978-80-7277-442-5.
- ŠMOK M.: Labyrintem normalizace – židovská obec jako zrcadlo většinové společnosti. V Praze: Židovské muzeum, 2017. 111 s., ISBN 978-80-87366-53-0.

6.2 Internetové zdroje

- BEČKOVÁ K.: *ASANACE – zatracovaný i obdivovaný projekt obce Pražské, Příspěvek k dějinám pražské asanace* [online] Dostupné z: <http://stary-web.zastarouprahu.cz/pragensia/asanace/beckova.htm> [cit. 2019-5-3].
- Česká televize. ČT24. „Žižkov není Harlem.“ Asanace měla před 40 lety změnit svéráznou čtvrť v sídliště [online] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/2180425-zizkov-neni-harlem-asanace-mela-pred-40-lety-zmenit-sveraznou-ctvrt-v-sidliste> [cit. 2019-5-3].
- Databáze knih. *Životopis Csaba Szaló* [online]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/csaba-szalo-54299>: [cit. 2019-5-4].
- Masarykova univerzita. *Životopis Jaroslavy Peškové*. [online]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/peskva.html>: [cit. 2019-5-4].
- Městská část Praha 3 – oficiální webové stránky. Radniční noviny. *Havlíčkovo náměstí se znovu otevřelo veřejnosti* [online] Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/tema-mesice/havlickovo-namesti-se-znovu-otevrela-verejnosti-n128414.htm> [cit. 2019-4-4].

- Městská část Praha 3 – oficiální webové stránky. Radniční noviny. *Praha 3 chystá úpravy Žižkova náměstí* [online] Dostupné z: <https://www.praha3.cz/radnicni-noviny/praha-3-chysta-upravy-zizkova-namesti-n876925.htm> [cit. 2019-4-4].
- Místopisný průvodce po České republice [online] Dostupné z <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4645/praha-3/pocet-obyvatel/> [cit. 2019-5-5].
- Místa a paměti národa. „*Pánové, nestřílejte!*“ zvolal odbojář [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=608&rt=62> [cit. 2019-5-5].
- Místa a paměti národa. „*Teta*“ Moravcová raději spolkla jed, než aby promluvila. [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=607&rt=62> [cit. 2019-5-5].
- Místa a paměti národa. *Pražáčka* [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=1477> [cit. 2019-4-5].
- Místa a paměti národa. *Bulhar* [online] Dostupné z: <http://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=1476> [cit. 2019-4-5].
- Národní muzeum. Národní památník na Vítkově. [online] Dostupné z: <https://www.nm.cz/navstivte-nas/objekty/narodni-pamatnik-na-vitkove> [cit. 2019-22-3].
- NOSKOVÁ J., JANEČEK P.: *Etický kodex České národopisné společnosti* [online]. Praha: 2014. Dostupné z: <http://etnologie.phil.muni.cz/media/2922061/eticky-kodex-ceske-narodopisne-spolecnosti.pdf> [cit. 2019-20-5].
- PAŘÍK A.: *Roš Chodeš – Chmurné výročí* [online] Dostupné z: <https://www.fzo.cz/wp-content/uploads/ros-chodes-2013-11.pdf> [cit. 2019-5-3].
- Portál Životního prostředí. *Realizace a významné projekty na Vítkově v roce 2017 a 2018* [online] Dostupné z: http://portalzp.praha.eu/jnp/cz/priroda_krajina_a_zelen/parky_a_zahrady/vitkov_projekty_2017_2018.html [cit. 2019-4-4].
- Praha TV. *Ulice v Praze 9 mají jména po rodinách odbojářů.* [online] Dostupné z: <https://prahatv.eu/zpravy/praha/praha-9/7405/ulice-v-praze-9-maji-jmena-po-rodinach-odbojaru> [cit. 2019-1-5].
- Prague city line. *Bývalé mauzoleum Klementa Gottwalda.* [online] Dostupné z: <http://www.praguecityline.cz/kulturni-zivot-v-praze/mauzoleum-klementa-gottwalda> [cit. 2019-4-5].

- ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (I. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=149&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].
- ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (II. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=145&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].
- ROUBAL O.: *Když se řekne identita...regionální identita (III. část)*. [online]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=149&lst=103.html> [cit. 2019-1-4].
- Reality mix. Údaj ke dni 5.5. 2019 [online] Dostupné z: <https://realitymix.centrum.cz/statistika-nemovitosti/> [cit. 2019-5-5].
- SOUKUPOVÁ B.: *Československo a rodné město jako domov? Čeští Židé a jejich prožitek domova po šoa* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/6043/5176 [cit. 2019-1-5].
- SZALÓ C.: *Domov a jiní místa/ne-místa, formování kulturních identit* [online]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5525/4623 [cit. 2019-5-5].
- Vojenský historický ústav Praha. *Historie Vojenského historického ústavu Praha* [online] Dostupné z: <http://www.vhu.cz/zakladni-informace-o-vhu-praha/historie-vhu-praha/> [cit. 2019-22-3].

7 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Rozhovor s aktérkou A

Příloha č. 2 – Rozhovor s aktérem B

Příloha č. 3 – Rozhovor s aktérkou C

Příloha č. 4 – Rozhovor s aktérem D

Příloha č. 5 – Rozhovor s aktérem E

Příloha č. 6 – Rozhovor s aktérkou F

Příloha č. 7 – Rozhovor s aktérem G

Příloha č. 8 – Rozhovor s aktérkou H

Příloha č. 9 – Rozhovor s aktérem CH

Příloha č. 10 – Rozhovor s aktérkou I

7.1 Příloha č. 1 – Rozhovor s informátorkou A

Datum konání rozhovoru: 11. 3. 2018

Místo konání rozhovoru: u aktérky doma

Délka rozhovoru: 43 minut

Jak dlouho tu bydlíte?

No, já jsem se tu narodila. Na Hořanský jsem bydlela s našima v garsonce. Pak jsme se přestěhovali na Vápenku, kde jsme bydleli v 2+1, a tam jsem bydlela do doby, než jsem se vdala. Potom jsme se s manželem odstěhovali na Prokopák, kde teda bývaly vždycky o

víkendech super trhy. Tam se daly sehnat základní potraviny a takový ty věci pro domácnost. Bylo tam prostě dobrý nakupování. No a teďko asi osmnáct let bydlím tady.

Jak jste toto bydlení získala?

No on to byl obecní byt, který mi přidělili, protože jsem se rozvedla s manželem a bydlela sama s dětma v malý garsonce. No a teď jsou to 4 roky, co jsem tenhle byt koupila. My tady teďko máme SVJ, já jsem teda majitelka a moje děti jsou podílníci, kdyby se nedej bože něco stalo se mnou. Oba teda mají smlouvu, že má každej podíl 50 procent.

Jaké máte vlastně vztahy se sousedy?

No jako naše patro je, dalo by se říct, jedno z nejlepších a nejbezpečnějších. Je to asi tím, že mezi sebou máme komunikaci a hlídáme jeden druhýho, ale to nemyslím ve špatném. Prostě na sebe dáváme pozor. Je to asi taky tím, že na tomhle patře máme všichni ten byt koupenej. Takže se všichni známe, jsme v kontaktu, protože jsme ve společenství vlastníků, takže na sebe máme telefon i maily. Vlastně si myslím, že kdybych tady někomu zavolala a řekla, že je mi hrozně špatně, tak mi jsou sousedi ochotný pomoci. Tady se sousedem, co bydlí vedle si tak třikrát do týdne voláme, jestli je všechno v pořádku. Taky nemám problém k sousedům přijít a říct si třeba o vajíčko nebo strouhanku, když zrovna nemám, né že bych to dělala pravidelně, ale taky se mi to už stalo. No a vlastně co jsou patra výš, tak tam už se to střídá, tam se dost lidí odstěhovalo anebo jsou v nájmu.

Co se Vám na Žižkově líbí? Jste tu spokojená?

No já vždycky když jedu ze Žižkova někam dál, třeba na Motol k doktorovi, tak se pak úplně těším až budu na Jiřáku. To už si říkám, to jsem ráda, že už jsem blízko, že budu brzo doma. Protože jako psychicky se tu cejtím bezpečně. Takže tu spokojená opravdu jsem.

Jste spokojený s kulturním vyžitím? Například s kiny, divadly či zelení a parky?

Jo jsem, kousek tady je hned Aero, který je i celkem levný, takže tam občas zajdu. Jinak jako v pohodě. Je tu divadlo Jára Cimrmana jinak asi další tu není, ale třeba já klidně sednu na devítku a jedu na Václavák a tam je hned několik divadel. Jinak já do divadel už tolik nechodím ... (výčet důvodů, proč nemůže – zdravotní hledisko). Jinak si myslím, že Žižkov je supovej tím, že máme spoustu parků, třeba Vítkov, Pece nebo Parukářku. Máme tady teda i sportovní vyžití. Pro děti tady mají sportovní hřiště, kousek je taky koupaliště, hned na Pražačce. To já si říkám, že některý části Prahy vůbec nemaj. A za druhý, ty parky

jsou skvělý i pro pejskaře. Člověk může jít tady hned na kopec a je na Parukářce. Teďko ji dost zlepšili, takže člověk tam může bejt i celý den, je tam stánek, dá se tam kde napít nebo opláchnout. Takže tam je to fajn. Spíš si myslím, teda je to můj názor, že by mohli něco udělat s těma Židovskejma pecema. Ty já si pamatuju od dětství a mám je radši než Parukářku nebo Vítkov. Je to tam pro mě takový víc přátelštější a je tam i míň lidí. Dřív tam býval i stánek, kde se dala koupit zmrzlina, a to si myslím, že tam teď chybí. Možná by taky bylo dobrý přidat tam víc prolejšaček pro děti. Sice to tam je, ale spíš dál než tady. Třeba hned tady na začátku, co je dopravní hřiště, tak to tam dřív nebývalo, a jak je tam ten plácek, tak tam bylo fotbalový hřiště. Tam se chodil hrát fotbal, ale teďko by se tam dalo něco udělat. Já nevím, třeba nějaký lezecký stěny nebo něco takovýho. Protože já si myslím, že ten Žižkov je hodně osazenej dětma a ty by to asi uvítaly.

Když byste se mohla někam přestěhovat, kam by to bylo a proč?

No v Praze asi nikam. Spíš někam směrem na Benešov, abych kolem sebe měla les nebo nějakej park. Prostě někam do domečku se zahrádkou, protože já miluju kytky.

Takže Vás centrum Prahy neláká? Třeba Malá strana nebo Václavské náměstí?

No to vůbec ne. Já jsem na Václaváku dělala, takže toho mám už dost. Na Smíchově jsem se vyučovala, takže tam taky ne. Já bych prostě jinam do Prahy nechtěla. Jedině někam za Prahu, jak jsem říkala, protože tam mi přijde, že i ty lidi mají k sobě blíž. No, i když tady je to taky, já si nemůžu stěžovat. Já jdu s nákupní taškou, a když potkám někoho z baráku, třeba souseda, tak to je hned, ukaž já ti pomůžu, takže i tady jsou ty vztahy celkem dobrý, přestože se některý ty byty dost proměnily.

Kam by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázala?

No třeba já jsem trošku šmrnclá, mně se líběj třeba žižkovský kostely. Třeba ten, co je na Jiřáku, nebo třeba tady na Seifertce. Takže asi tam a pak teda Vítkov, kde je ten výhled na Prahu. Spíš bych asi jako udělala takovou tu procházku, že bychom někam šli a já jim říkala tady je tohle a tohle. Prostě bych je vzala po celém Žižkově. Já jsem tu už kolikrát měla takhle lidi, co nebyli z Prahy. Třeba když přijela jedna moje kamarádka, tak ta mi pak řekla, že už se mnou nikam nepůjde, že už jí tak bolely nohy, protože jsem jí prostě po tom Žižkově fakt protáhla.

Myslím si, že Žižkov je celkově na památky fakt super. No a já už vlastně jako dítě jsem hrozně ráda courala tady v okolí. My jsme byli taková parta a rodiče měli dost práce, aby nás pak někde nahnali. Třeba jsme chodili do bunkrů, který jsou pod Parukářkou, protože v té době se tam ještě dalo vlízt. Jsme si vždycky brali křidu, abychom pak trefili nazpátek.

Když už jsme u těch památek, co třeba říkáte na Vítkov nebo na Žižkovskou věž?

No mně osobně Žižkovská věž nevádí. Já jsem proti tomu, aby tam byla, nikdy nešla. Já jsem prostě brala, že se to tam postaví a mně osobně tam prostě nevádí.

Takže například petice proti její výstavbě jste nepodepisovala?

Ne, to já jsem nikdy nepodepsala. Já jsem se i několikrát byla podívat vlastně na tý vyhlídce. Nevím no, mně tam prostě i nějak tak sedí. Já ji spíš vždycky jako sleduju a říkám si, hele už zase sundali ty mimina. Spíš mi na Žižkově vadí třeba Koněvova ulice, jak se jede jako na Florenc, jak jsou postavený ty paneláky. Jako ta ulice je pěkná, jsou tam starý domy a najednou tohle. To mi tam fakt nesedí. To tam snad postavili komunisti, a to je teda hrozný, ty baráky tam jsou už snad 30–40 let.

Pamatujete si, že by proti té výstavbě byl nějaký odpor?

No to ani ne, myslím si, že to ani nemohlo být. V té době, né, že by se o to nikdo nezajímal, oni by se zajímali lidi a asi si i něco říkali, ale jelikož to bylo za těch komunistů, tak to sem přišlo prostě befelem. Prostě to tam bude a nebudeme se o tom bavit.

Zajímala jste se někdy o to, kdy a jak Žižkov vznikl?

Jo tak to úplně nevím, jako někdy jsem o tom slyšela od mého táty, protože ten se o tyhle věci zajímal a měl historii rád, ale jako já sama takhle z hlavy nevím.

Když se vrátíme ještě k tomu Žižkovu a tomu, kde to znáte. Chodíte třeba někdy na radnici?

Jo, to víte, že tam chodím, my tam máme každou chvíli schůzi. Třeba teďko tam jdu ve středu. A jinak mě se ta budova vždycky líbila, já jsem tam měla i svatbu.

Jste hrdá na to, že tu žijete? Jaký máte vztah k Žižkovu?

No určitě, já jsem prostě žižkovanda. A jinak jsem hrdá na ty památky tady. Ty stavby tady jsou opravdu krásně zdobený. A já třeba, když byli děti malý, tak jsem ráno

vyjela s kočárkem a vracela se až k večeru. Všechno jsem tahala s sebou. Cejtla jsem se tady vždycky dobře a bezpečně, protože jsem věděla, že když budu mít flašku jídla, a řeknu si v jakýmkoliv krámě nebo hospodě, tak jsem věděla, že mi to pitomý jídlo ohřejou. Prostě jsem měla vždycky pocit takovýho bezpečí, že se mi tu nemůže nic stát. Kolikrát jsem šla třeba z Prokopáku nějakou ulicí a říkala jsem si, tady je to hezký, tudy jsem ještě nešla, a přitom tu bydlím celý život. Prostě tady má každý barák něco do sebe. Jsem ráda, že tu prostě bydlím.

A úplně poslední otázka, co je pro Vás domov?

Domov? To je pro mě tady, kde se cejtím dobře a kde mám kolem sebe lidi, co mám ráda.

7.2 Příloha č. 2 – Rozhovor s informátorem B

Datum konání rozhovoru: 25. 2. 2019

Místo konání rozhovoru: u aktéra doma

Délka rozhovoru: 22 minut

Jak dlouho tady bydlíte?

No na Žižkově už 23 let a z toho asi 18 let tady. A předtím, když jsem byl malej, tak jsme bydleli pár let na Prokopáku.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

Vycházím s nimi v pohodě. Když je potkám, tak se samozřejmě pozdravíme, popovídáme, ale nějaké bližší vztahy s nimi nemám.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojený?

No je to skvělá čtvrť, protože je tu blízko do centra. Je to tady, co se týče škol, parků, volnosti a tak, všechno v pohodě. Přijde mi, že je tu taková příjemná atmosféra. Není to žádný sídlák a hlavně jsem tu vyrůstal, takže jsem tu spokojenej. Je to tady úplně jiný než třeba na Jižním

Městě, Opatově nebo jiným sídlišti. Prostě to tu není jedna králíkárna vedle druhý. Já bych prostě nechtěl bydlet někde na sídlišti v paneláku.

A co se Vám tu naopak nelíbí?

No já vlastně ani nevím. Možná by tu mohlo být víc popelnic nebo laviček, ale to jsou jen maličkosti, co řeší asi každá městská část. Jinak si myslím, že tu nic nechybí.

Takže lokalita se Vám líbí?

Jo, je to tady strašně lukrativní, co se týče dojezdu do centra, blízko je i metro. Celkově doprava je tu fajn. Je tu strašně moc zeleně a parků, což v centru člověk nenajde.

Takže vztah k Žižkovu máte dobrý?

Ano, opravdu velmi vřelý. Vyrůstám tu už 23. let. Jsem prostě srdcař, co se týče Žižkova.

Když byste se mohl přestěhovat, kam by to bylo a proč?

Nad tím jsem nikdy nepřemýšlel. Asi jediné Záběhlice, Skalka a Hostivař, protože tam mám pár kamarádů. A díky tomu vím, jak to tam vypadá a jak se tam žije. Ale pokud bych mohl, tak bych vždycky zůstal na Žižkově.

Takže Vás neláká třeba Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

Venkov určitě ne. Ne v tomhle věku. A co se týče Václavského náměstí a Malé Strany, tak tam bych si asi nedokázal představit bydlení z důvodu nájmu a parkování. Jinak bych to asi zvládnul.

Když byste měl srovnat Žižkov a Vinohrady, které spolu sousedí, kde je to podle Vás lepší a proč?

No lepší je Žižkov, protože na Vinohradech není moc zeleně, sice tam jsou Riegráče, ale na Žižkově je toho víc. Určitě mají Vinohrady svoje kouzlo, ale Žižkov je prostě lepší.

Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

Stoprocentně Žižkovská věž a další dominanta Žižkova asi klub Viktorka Žižkov a Vítkov.

Co vlastně říkáte na Žižkovskou věž?

Tak líbí se mi, nemám s ní problém. Myslím si, že když má Liberec svůj Ještěd, tak Žižkov má svou Žižkovskou věž.

Co třeba nějaké hřbitovy na Žižkově? Chodíte někam?

Tak Olšanský Hřbitovy, mám tam i pochovanou rodinu, takže tam chodím a tím pádem vím, kde jsou.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázal?

Tak první věc, kam bych je vzal je asi nějaká hospoda na Žižkově, možná do Kredence na Husinecký, tam bych jim ukázal stadion Viktorky Žižkov, pak bych to vzal procházkou nahoru na Jiřák, dál k Žižkovské věži na výhled a tam bych jim ukázal, kde a co na Žižkově je. No a asi nakonec na Vítkov a zakončil bych to zase v hospodě.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště?

Tak je tu Ponec a divadlo Jára Cimrmana, pak je tu kino Aero a co se týče parků a hřišť, tak je tu Parukářka a Pece. A pak z moderních kin je tu Flóra. Takže nějaký to vyžití tu je.

Co třeba budova radnice, víte, kde je?

No radnice je na Husický, ne? Byl jsem tam naposledy kvůli pasu a pro občanku, když mi bylo patnáct.

Když bych zabrousila do historie, zajímal jste se někdy o to, jak Žižkov vznikl?

Upřímně ne, ale viděl jsem hodně fotek a pohledy z míst, jak to tam vypadalo dřív a teďko. Takhle je to třeba na facebooku na jedné stránce, která se jmenuje Kauza Prahy 3, tak to mě třeba zajímá, ale jinak co se týče historie, tak to ne.

I když se o historii této části moc nezajímáte, slyšel jste někdy o asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

Ne, nikdy jsem o tom neslyšel. Jako vůbec nevím, no.

Podpisoval ještě někdy nějakou petici? Sám se nějak občansky projevujete?

Pamatuju si, že tady jedna petice byla, když chtěli zrušit zahrádky tady kousek na Spojovací, a místo toho tam vystavěli Kaufland, ale to mi bylo asi 12, takže jsem to nemohl podepsat, ale vím, že se o tom jednalo.

Myslíte si, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typický?

Tak samozřejmě má svojí historii. Je typickejší asi hospodama. Přejde mi jako taková rodinná čtvrť, je taková soudržná. Myslím si, že se sem lidi rádi vrací. Má prostě svoje kouzlo, nedokážu ho úplně specifikovat, ale přijde mi, že tu prostě něco je.

Jste tedy hrdý na to, že tu žijete? Máte pocit nějakého „žičkovství“?

Ano, jsem hrdý na to, že jsem ze Žižkova. Snažím se tuhle část města všude prosazovat a velebit, a i když na ní spousta lidí kouká skrze prsty, tak se snažím i tak ji pořád prosazovat. Snažím se jim vysvětlit, že už tu není žádný bordel a anarchie, ale naopak klid, čisto a pohoda.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

Pro mě domov znamená pohodu a klid, místo, kam se s radostí vracím z nějakých cest. Prostě, že se vrátím na ten Žižkov klidně. Sem do tohohle bytu.

7.3 Příloha č. 3 – Rozhovor s informátorkou C

Datum: 12. 2. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktérky

Délka rozhovoru: 19 minut

Jak dlouho tady bydlíte?

V tomhle bytě už 18 let a předtím 2 roky na Prokopáku, než jsme se přestěhovali sem.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

Se sousedy máme vztahy dobré a taky máme pejska, takže ten nás sblíží, protože jsme pořád venku před barákem, takže si vždycky popovídáme s lidma, který potkáme.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojená?

Tak líbí se mi, že je to blízko centru Prahy, takže když člověk potřebuje, tak je tam za pár minut, což je super. A na druhou stranu tady není takovej provoz a tolik lidí jako v centru. Taky se mi líbí, že je tady spousta parků, kam chodíme venčit pejska, a je tady kam zajít na víno nebo na dobrý jídlo.

A co se Vám naopak nelíbí?

Tak nelíbí se mi, že to tady moc zastavujou. Vyrostla tu spousta baráků a zastavěly se zelený plochy, takže to si myslím, že není dobře. Mohli by raději udělat nějakej novej park, a nezastavovat každej kousek zeleně.

Takže jste s touto lokalitou spokojená?

S lokalitou jsem naprosto spokojená. Je tady celkem klid, na to, že jak je to blízko centru. Takže si myslím, že lokalita je dobrá.

Takže vztah k Žižkovu máte dobrý?

Mám, ráda tu bydlím. Mám tu spoustu kamarádů a známých, takže bych asi neměnila.

Když byste se mohla přestěhovat, kam by to bylo a proč?

No jedinej jinam na Žižkov a možná na Vinohrady, protože jsou Žižkovu podobný. Jinak v Praze asi nikam.

Takže Vás neláká třeba Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

Ne, to mě neláká, protože je tam moc lidí a cizinců. A venkov možná až na stáří, ale teďko ne.

Když byste měla srovnat Žižkov a Vinohrady, které spolu sousedí, kde je to podle Vás lepší?

Pro mě Žižkov, protože má víc parků a je o trochu klidnější. Jinak mi to přijde podobný.

Co jsou podle Vás největší dominanty a památky Žižkova?

Tak samozřejmě mezi dominanty Žižkova patří Žižkovská věž, která se mi úplně moc nelíbí, protože mi přijde, že se sem moc nehodí a dost tady vyčnívá. Další asi Vítkov, což je

super, protože je tam příroda. Je tam krásný výhled na celou Prahu a dají se tam dělat hezký procházky.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázala?

Kdyby za mnou přijela návštěva, tak bych jí ukázala Židovský pece, což je hezký park, pak bych je vzala přes Parukářku na Žižkovskou věž na výhled a pak možná na Vítkov, a nakonec někam na drink.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště, parky?

Myslím si, že těch divadel tady tolik není, ale máme to kousek na centra, kde jich je dost. Jinak kino je tu na Flóře, ale jak říkám, zase je to kousek do dalších kin. No a parků je tady celkem dost, takže to je oka.

Co třeba budova radnice, víte, kde je? Chodíte tam někdy?

No budova radnice je někde mezi Husineckou a Lipanskou, ale moc tam nechodím.

Když bych zabrousila do historie, zajímala jste se někdy o to, jak Žižkov vznikl?

Nikdy jsem se o historii Žižkova nezajímala, ale možná je to dobrý nápad se o to trochu zajímat, takže možná teďko začnu.

I když se o historii této části moc nezajímáte, slyšela jste někdy o asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

Ne, o to jsem se nezajímala, možná jsem to někde zaslechla.

Podepisovala jste někdy nějakou petici? Sama se nějak občansky projevujete?

Ne, nikdy jsem nic nepodepisovala.

Myslíte si tedy, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typická?

Tak Žižkov zná skoro každý, takže je určitě něčím zajímavější. A co je pro něj typický? No asi Žižkovská věž, Vítkov a hromada hospod.

Jste tedy hrdá na to, že tu žijete? Máte pocit nějakého žižkovství?

Jo, jsem. Mám to tu ráda, znám tu spoustu lidí. Jsem prostě Žižkovák.

Co je pro Vás domov?

Pro mě je domov tam, kde mám svoje osobní věci, psa a rodinu a kde se cítím doma. Kde si něco budu, ráda tam trávím volnej čas a vracím se tam, to je pro mě domov.

7.4 Příloha č. 4 – Rozhovor s informátorem D

Datum: 27.3. 2018

Místo konání rozhovoru: u aktéra doma

Délka rozhovoru: 28,26 minut

Kdy jste se přistěhoval do tohoto bytu? Jak dlouho tady bydlíte?

No, je to sedm let, co jsem se sem přistěhoval. Předtím jsem bydlel v Mánesově ulici, asi třicet let, tam mě pak majitelka baráku vyhodila, protože chtěla nájem 13 000 Kč a jako důchodce na to nemám. No, a tak jsem byl rád, že mi známí sehnali tohle. A jinak jsem bydlel na Balkáně, tam jsem prožil mládí. Když jsem tam vyrůstal, tak tam byly samý louky. Bydleli jsme tam de facto jako na venkově.

Bydlíte tedy celý život na Žižkově?

Jo, pořád se tady jenom různě šoupu. Akorát nějakou dobu jsem bydlel v tý Mánesce, protože jsem dostal od Motorletu byt, já jsem tam totiž dělal. Takže tam jsem se přestěhoval a potom zase z Mánesky šupky zpátky na Ohradu. Prostě zase na Žižkov, já jsem totiž Žižkovák no, už dlouho. Mně totiž nedávno bylo 80 let.

Jak jste toto bydlení získal?

Přes nějakou realitku, protože tu bydleli mladí lidi, ty měli jedno děcko, a tak potřebovali větší byt. Takže to byla de facto výměna. A já jsem si tenhle byt pak odkoupil spolu s dcerou. Takže ho teď ještě splácím, proto taky chodím do práce i v důchodu. Dělán ve vrátnici no.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

No tady se známe hlavně na patře. Se sousedkou, co bydlí tady si voláme a někdy se navštěvujeme. Takže tam jsou ty vztahy dobrý. Taky pár lidí, co tu potkám pozdraví, anebo mi vezmou tašku. Takže vztahy bych řekl na našem patře dobrý a jinak to taky jde.

Co se vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojený? S čím naopak ne?

No líbí se mi, že se tu dá dobře nakupovat, je tu dost obchodů. Taky je tu kousek poliklinika, což je v mém věku potřeba, takže za to jsem rád. Jinak je tu i dost parků v okolí, tady hned je Parukářka a Vítkov, takže pro mladý lidi je to dobrý. Taky je tu dost škol. No, a hlavně je tu hodně hospod. To se líbí mně, protože si rád zajdu na pivo. Takže s tím jsem spokojenej. No a jinak se mi nelíbí, že tu teď není kde zaparkovat. Když přijedu z práce, tak to tu objíždím dokola a hledám, kam bych to dal. A to mám to parkovný zaplacený. A ještě se mi nelíbí, že tu lidi moc neuklízej po svejch psech.

Jaký máte vztah k Žižkovu?

No já bych řekl, že velice kladnej. To už od dětství. Já jsem chodil, jestli víte, kde je Restaurace u Bohouše na rohu Třebízský, tak tam jsem s kamarádama chodil na pivo. Tam nám vždycky nalili, i když jsme ještě nebyli dospělí. No a když jsem se stěhoval sem, tak mi ti kamarádi říkali, a jéje, ty se stěhuješ na Žižkaperk. No já jsem v té době nevěděl, co to je. Jsem se říkal, to je nějaký cizí slovo. No a jinak tady, co vím, tak na Ohradě bylo dřív fotbalový hřiště. Taky si pamatuju, jak je tady na Ohradě ten hotel, tak tam kdysi vybuchnul plyn. No, takže já tady pamatuju různý věci. A mám k Žižkovu pěkněj vztah. Hodně jsem tady toho zažil no.

Když byste se mohl někam přestěhovat, kam by to bylo?

Já bych se nechtěl stěhovat, já jsem tady spokojenej. Mně se tu líbí.

Neláká vás třeba Malá strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

Ne, vůbec. V žádném případě. A s tím venkovem, tam jsem měl chalupu, kdysi na Sázavě. Vlastně moje rodina pochází z Benešova, ale ještě, než jsem se narodil, tak se všichni přestěhovali sem na Žižkov, protože přišli Němci. Okupovali nás a máma se tam ve vilce bála. Takže já už se narodil na Žižkově, jsem teda Žižkovák a hotovo. No a teď už tu chalupu nemám, ale když jsem ji ještě měl, tak jsem tam vždycky na víkend jezdil.

Když byste měl srovnat Žižkov a Vinohrady, kde je to podle vás lepší a proč?

No kdysi, když jsem bydlel na Vinohradech, tak jsem si říkal, že bydlím na Královských Vinohradech, to dobře znělo. Je pravda, že na Vinohradech je větší pohodlí, to je fakt. Ale srdíčko moje mě táhne k Žižkovu, abych pravdu řekl. Teď momentálně, bych dával Žižkovu jedničku, takže asi tak.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázal?

No samozřejmě Vítkov, to je taková dominanta, tam přece kdysi vyhráli husiti. Pak to taky měli komunisti a udělali z toho mauzoleum Gottwalda a teď je to památník. Takže určitě tam a jinak asi kostel co je u Sladárny, Žižkovskou věž a pak taky nějaký ty žižkovský hospody.

Když už jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž nebo Olšanské hřbitovy?

No mně se věž líbí. On tam byl původně židovskej hřbitov. Já jsem znal jednu paní, co tam blízko bydlela, v té ulici Čajkovského, takže jsem okolo často chodil. No a ten hřbitov tam zrušili a udělali tam park, tomu já fandím. Určitě to tam vylepšili. No a co se věže týče, tak když jsem takhle někde v Praze a vidím ji, tak hned vím, kam mám jet.

No a na Olšanský hřbitovy chodím, protože tam mám syna, ten mi zemřel v 17 letech na rakovinu a mám tam i manželku. Takže tam chodím. Mám tam taky mámu a tátu. Ty jsou teda tady u Rusáků vlevo a syna s manželkou mám na pravý straně přes ulici. Takže tam chodím, ale poslední dobou bídne no, špatně se mi chodí, takže se kolikrát na vrátnici zeptám, jestli mě tam pustí s autem, abych nemusel pěšky.

Zajímal jste se někdy o to, kdy a jak Žižkov vznikl?

No třeba od lidí, co si v hospodě povídali, třeba proč se to tu jmenuje Ohrada, že tu nahoře bývali nějaký rybníky. Ale jako nikdy jsem se o to víc nezajímal. Jedině možná z televize, když dávali seriál o Žižkově, tak na ten jsem koukal, ale už si nevzpomenu, jak se jmenoval.

Chodíte třeba někdy na radnici? Víte kde je?

No, vím, kde je, ale moc tam nechodím, jedině, když je schůze.

Pamatujete si, jestli byli lidé proti výstavbě panelových domů dole na Žižkově, místo staré zástavby, která tam dříve byla?

No asi se to těm lidem nelíbilo, ale nepamatuju si, že by se proti tomu nějak moc bouřili.

Projevujete nějakou občanskou iniciativu? Podepsal jste například nějakou petici?

Ne, já jsem nikdy nic nepodepisoval. Jak jsem říkal, mně tam ta věž nevadí.

Jste hrdý na to, že žijete na Žižkově? A proč?

Jo to jsem, mně se tady líbí. Je to taková svérázná část Prahy, je tu hodně památek a hospod. Prostě sem patřím no. Žiju tady v podstatě celý život, takže jsem hrdej, že jsem Žižkovák.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

Domov? To jsou asi Čechy, když se mě někdo zeptá mimo území. A jinak, když by se mě ptal někdo z Prahy, tak jsem ze Žižkova. Prostě Žižkovák, který bydlí na Žižkaperku. Je mi tu dobře no. Je to pro mě domov a neměnil bych.

7.5 Příloha č. 5 – Rozhovor s informátorem E

Datum: 23.1. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktéra

Délka rozhovoru: 14,25 minut

Kdy jste se přistěhoval do tohoto bytu? Jak dlouho tady bydlíte?

No od narození bydlím na Žižkově a konkrétně v tomhle bytě asi třetím rokem. Předtím jsme ještě bydleli něco přes rok asi od dvě ulice dál. Jinak na Žižkově bydlím prostě celej život no, 28 let.

Jak jste toto bydlení získal?

No přes rodiče, ty nám to tu sehnali.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

Některý jo, třeba ty vedle nás. Těm jsme pomáhali stěhovat křeslo. Celkově lidi z našeho patra celkem znám, ale zbytek moc ne.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojený? S čím naopak ne?

Líbí se mi tady ta kultura, jaká tady je. Pak to prostředí v blízkosti baráku a tak, a taky, že je tu pár zastávek poliklinika, takže když mě něco bolí, tak mám kam jít. A taky, že tu není takovej provoz, jako třeba v centrálních částech Prahy. No a nelíbí se mi, že tu není dost popelnic na plast a tříděnej odpad.

Takže se Vám tato lokalita líbí?

Jo, ta se mi líbí. Možná by se tu mohlo udělat ještě nějaký centrum pro děti, protože nejbližší je asi na Balkáně. Jinak jako lokalita mi to tu přijde dobrý.

Jaký vztah máte k Žižkovu?

No vždycky Žižkov. Je to nejlepší čtvrť v Praze.

Když byste se mohl přestěhovat, kam by to bylo a proč?

No jedině na francouzskou riviéru, protože je tam hezky a pořád sluníčko. Jinak bych se nechtěl nikam stěhovat. Já jsem tady spokojenej.

Když byste měl srovnat sousední čtvrti, jako jsou Žižkov a Vinohrady. Kde je to podle Vás lepší a proč?

Vinohrady jsou taky dobrý, ale Žižkov je lepší. Protože tady k tomu mám citovou vazbu a je to tady takový trošku víc z ruky. Nejezdí tady tolik tramvají, aut a tak, ale přitom ta dostupnost je sem dobrá. Na Vinohradech je to už moc drahý a tou dopravou přehlcený.

Co jsou tedy podle Vás největší dominanty Žižkova?

Žižkovská věž, restaurace Olše, Flóra a Parukářka.

Když by přijela nějaká návštěva, kam byste ji vzal? Co byste jí v rámci Žižkova ukázal?

Nahoru do rakety, pak do restaurace Olše, pak bych ji vzal k Sadu na pivo a do paláce Akropolis na nějaký koncert.

Když už jsme u těch památek, co si myslíte o Žižkovské věži? Líbí se Vám?

Ne, je hrozná, ale je tam hezkej rozhled.

Co nějaké další památky? Kostely, hřbitovy a tak?

Já kostely a hřbitovy nemám rád, takže to jde mimo mě. Já mám rád hospody a vím, že jedna z těch starších, co tady jsou, je třeba ta U Vystřelenýho voka nahoře na Žižkově.

Jak jste spokojený s kulturním vyžitím? Divadla, kina, hřiště, parky?

No kino je na Flóře, divadlo je tady Jára Cimrmana. No a hřiště jsou tu taky v pohodě. Poslední dobou je dost vylepšili. No a z těch parků je tu Parukárka, Pece, ty jsou docela hezký no a Vítkov je takovej spíš betonovej.

Když bydlíte celý život na Žižkově, zajímal jste se někdy o to, jak vznikal?

Ne, jediný, na co koukám je stránka na facebooku – Kauza Prahy 3, kde píšou zajímavý věci, třeba kde byla jaká hospoda, kdo to tam vedl, nebo kdy stavěli Žižku a tak. Jinak jsem se o to nikdy moc nezajímal.

Víte například, kde je radnice Prahy 3?

Vím, kousek od divadla Jára Cimrmana, protože tam okolo chodím pro lístky. Jinak jsem tam byl už několikrát, když jsem něco potřeboval vyřešit.

Když bydlíte na Žižkově celý život, máte nějakou občanskou iniciativu, zajímáte se o dění na Praze 3?

No já nejsem moc iniciativní, co se týče politických a byrokratických věcí. Já jsem rád, když dojdu odvolit.

Myslíte si tedy, že je to zajímavá městská část? Co je pro ni typické?

Jo, velmi zajímavá. Hlavně lidma, co tu bydlej, tím, jak to tady vypadá. Je tu super bydlení. Bydlí tady i pár známých lidí, jako třeba Saudek a tak. Jsou tu pěkný byty a tak. Ale jako úplně něco typickýho, to nevím, nejsou tu vysoký budovy a je tu stará zástavba. Jinak nevím. Prostě jsem se tu narodil, mám to tu rád no.

Máte tedy nějaký pocit „žičkovanství“? Jste hrdý na to, že tu bydlíte?

Jsem. Považuji se za Žižkováka, to závisí asi na tom, že jsem se tady narodil a že tu žiju. Znáám tady všechny zkratky, vím, jak se dostanu z jednoho místa na druhý, co nejrychleji. A líbí se mi, že to mám i kousek do mojí práce. Prostě bych nechtěl nikam jinam, mám tu k tomu citovej vztah. K tomu prostředí, k tomu místu.

Co je pro Vás domov?

Domov je pro mě místo, kam se člověk rád vrací a kde žije, kde je mu dobře.

7.6 Příloha č. 6 – Rozhovor s informátorem F

Datum: 23.1. 2019

Místo konání rozhovoru: u aktérky v bytě

Délka rozhovoru: 20 minut

Kdy jste se přistěhovala do tohoto bytu? Jak dlouho tady bydlíte?

No, tady bydlím tři roky. Takže před třemi lety. Ale předtím jsem rok a půl bydlela pár ulic odtud.

Takže na Žižkově nebydlíte celý život, ale pouze krátce?

Ano, přesně tak.

Kde jste tedy předtím bydlela?

Bydlela jsem mimo Prahu, na Praze-Západ. Což není úplně přímo Praha, ale Středočeský kraj.

A přestěhovala jste se sem proč?

No, za přítelem.

Jak jste toto bydlení získala?

Vlastně díky přítelovým rodičům, kdy se namanula příležitost koupit tenhle byt. Takže jsme do toho šli.

Přestože tady bydlíte krátce, máte dobré vztahy se svými sousedy? Znáte se s nimi?

Sousedy znám spíše od vidění. A nějaké jako úplně vztahy spíše nemám. Když je potkám, tak pozdravím a tak. Asi jako v rámci slušného vychování, no.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojená? S čím naopak ne?

Tak super je dostupnost do centra. Vlastně na všechny místa, kam se potřebuju dostat. Do práce úplně moc ne, ale to není vada Žižkova, to je jako mínus toho, kde mám práci. Pak je super, že je tu spousta parků a zeleně v okolí. No a do budoucna, co se týče rodiny a tak, tak je tady vyžití pro děti – školy, školky, obchody, což je super i teďka. No a mínus ani nevím, nic nějak hrozně zásadního.

Takže se Vám tato lokalita líbí?

Jo, lokalita je v pohodě. Možná ještě by se dalo něco trošku zlepšit. Třeba ještě víc zeleně, a ještě víc parků a tak, ale jinak je to fajn.

Jaký vztah máte k Žižkovu?

No, celkem neutrální. Nepovažuji se za Žižkováka.

Když byste se mohla přestěhovat, kam by to bylo a proč?

Za Prahu, respektive někam do klidnější části Prahy, jako třeba Horoměřice, Suchdol možná. Ale spíš z důvodu pocitu toho klidu, ale to je asi podmíněno tím, že jsem mimo Pražák původem. Takže z tohoto důvodu.

Takže například centrum, jako je Malá Strana nebo Václavské náměstí Vás neláká? Nebo co naopak venkov?

To určitě ne. A úplněj venkov asi taky ne. Asi rozhoduje vzdálenost do práce. Jako umím si představit, že hodinku dojíždím do práce, když bych bydlela mimo Prahu. A co se týče Václaváku, tak tam určitě ne, prostě centrum Prahy rozhodně ne.

Když byste měla srovnat sousední čtvrti, jako jsou Žižkov a Vinohrady. Kde je to podle Vás lepší a proč?

No, z hlediska bydlení asi Žižkov, ale taky podle toho, která část. Třeba jako dolní Žižkov na bydlení pro mě úplně lákavej není. Bydlí tam na můj vkus moc divnejch typů lidí. No a Vinohrady jsou na můj vkus už moc hlučný a frekventovaný. Je to holt už blíž centru.

Když se vrátíme k Žižkovu. Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

No tak určitě Žižkovská věž a asi památník.

Když by tedy přijela návštěva, kam byste ji vzala? Co byste jí ukázala v rámci Žižkova?

Asi Parukářku, Žižkovskou věž, památník na Vítkově a pak asi nějaký restaurace, ale to už je takový osobní, záleželo by na tom, co má ten člověk rád.

Když už jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž? Památník? Olšanské hřbitovy a tak?

Hnus, ta se mi vůbec nelíbí. Nesedne tam, ale člověk je už asi zvyklej, že tam je. A výhled z ní je krásnej, ale jako nelíbí se mi vzhledem. No a památník na Vítkově se mi taky nelíbí, jako ta stavba. Jinak místo je super, fajn výhled na Prahu. Je to prostě na kopci, ale ta stavba sama o sobě se mi nelíbí. A Olšanské hřbitovy vím, kde jsou, ale nebyla jsem tam nikdy, neměla jsem důvod.

Jak jste spokojená s kulturním vyžitím? Divadla, kina, hřiště, parky?

V podstatě jo, ale většinu vyžití stejně nemám úplně tady, ale dojíždím buď do centra, nebo naopak za Prahu. V současné části života, nemůžu úplně soudit, no. Pro mě jsou hlavní asi ty parky, z hlediska vidiny do budoucna, protože teďko je taky moc nevyužívám.

Zajímala jste se někdy o to, kdy Žižkov vznikl a jak?

Ne, vůbec.

Když tedy teďko bydlíte na Žižkově, sice krátce, ale přesto. Zajímáte se o dění zde?

Ne, vůbec.

Víte například, kde je radnice? Byla jste si tam například někdy něco zařídit?

Myslím, že je to mezi Husineckou a Lipanskou. Takže tuším no. Asi jsem šla jednou okolo, možná jsem tam byla něco vyřizovat.

Myslíte si, že je tato městská část zajímavá? Něčím typická? Nějaká pozitiva, negativa?

Přijde mi, že Žižkováci mají takovou komunitu tady. Že je Žižkov taková komunita sama o sobě, ale že by mě osobně přišel Žižkov nějak opravdu zajímavější, to jako asi ne. Je pravda, že ty starý domy, Vítkov a Žižkovská věž mají něco do sebe, ale není to něco, co je pro mě osobně něco extra. Popravdě, když se řekne Žižkov, tak jsem si, když jsem tu ještě nebydlela, vybavila takovej ten hnusnej, omšelej Žižkov, kolem Lipanský a Husinecký dolů. Takovej ten dělnickej, no.

Takže pocit nějakého „žičkovanství“ nebo hrdosti, nemáte?

Ne, to opravdu nemám.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

No já to mám hodně spjatý s tím bytem, místem, kde žiju. Tady tomu říkám doma, protože tu mám nějaký zázemí s přítelem a prostě tady žijeme a něco budujeme do budoucna. Takže to je pro mě v současné době domov.

7.7 Příloha č. 7 – Rozhovor s informátorem G

Datum: 26.1. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktéra

Délka rozhovoru: 32,20 minut

Jak dlouho tady bydlíte?

Na Žižkově bydlím, já nevím, asi třicet let.

A kdy jste se sem přistěhoval, do tohoto bytu? Bydlel jste i jeden v Praze?

No já pocházím z Českých Budějovic, ale chvíli jsem bydlel na Ruzyni. Asi čtyři roky, když jsem byl na škole. A pak jsem bydlel chvíli na Moravě, v Rakovníku a teď už jsem těch třicet let v Praze.

Takže zde bydlíte větší část svého života?

Ano, je to tak.

Jak jste získal toto bydlení?

Získal jsem ho původně jako pronajatý byt od práce, a když začala privatizace, tak jsme si ho nakonec s manželkou koupili.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

Tak běžně znám sousedy, normálně máme klasický vztahy. Nijak blízký, nenavštěvujeme se, ale když se potkáme, tak se zastavíme a popovídáme si, co je nového a tak. Prostě tak nějak normálně.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojený?

No tak to je hodně věcí. Je tady hodně zeleně, já bydlím tady kousek od Židovských pecí, takže jsou tady parky, nebydlím na žádném sídlišti, takže to není žádná králíkárna. Dál mi přijde, že je tady dobrá dostupnost do centra, pak je tady starej Žižkov, kterej má starý baráky, hezký uličky a dobrý hospůdky. Takže bydlení je tady krásný. Dobrý je taky, že je tu kde nakoupit, kousek je tu Lidl a další menší obchody. No a taky vzhledem k přibývajícím rokům je fajn, že je tu blízko poliklinika.

A co se Vám naopak nelíbí?

Občas se mi nelíbí ty lidi, co jsou na radnici, a co to tady tak nějak podivně řídí, protože je to zleva doprava. Nejdřív se řeší nějaký parkovací zóny, pak zase nějaký jiný věci, co nemají hlavu ani patu. Vždycky se něco vymyslí a pak se to za dva nebo tři roky zase změní o 180°. A co se mi nelíbí je, že je všude naděláno od psů. Takže všichni mají pejsky, všichni mají mazlíčky, ale třetina lidí to nesbírá a já v tom mám pak chodit. Děti si nemají kde hrát na pískovišti. Je to naprosto zoufalý.

Takže lokalita se Vám líbí?

Jo, to se mi líbí a stejně asi jinej byt neseženu. Ale ne, líbí se mi tu, je tu kam jít, jak říkám, jsou tady hospůdky, procházky, kina i nějaký to divadlo. Všude kousek, i když potřebuju z Prahy vyjet, tak nemusím přes celou Prahu, ale je to celkem kousek, takže je to všechno v pořádku.

Jaký vztah máte k Žižkovu?

Tak k Žižkovu jako obecně dobřej. Jsem rád, že jsem v týhle čtvrti, kde tady je jak historický jádro, tak moderní věci. Jsou tady zkrátka různá zákoutí, kam chodím na procházky atd.

Když byste se mohl přestěhovat. Kam by to bylo a proč?

Kdybych neměl žádný závazky, jak pracovní, tak třeba děti, tak bych se vrátil možná do Českých Budějovic, ale to spíš na stáří.

Takže Vás neláká třeba Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

No, mě by lákal Pražskej hrad, tam je krásnej výhled. Jinak ne.

Když byste měl srovnat Žižkov a Vinohrady, které spolu sousedí, kde je to podle Vás lepší?

Žižkov je lepší, protože jsou tady kopečky. Jak říkám Parukářka nebo Židovský pece jsou pěkný. Taky to není tak předimenzovaný. Přece jenom Vinohrady jsou víc centrum, takže je tam větší provoz i hustota lidí. Tady je to takový volnější. Člověk si tady najde klidnější místa než v tom centru, tam už je moc turistů.

Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

Je tady Žižkovská věž, ta bych řekl, že je na první pohled odevšad vidět. Pak samozřejmě Žižka na Vítkově s památníkem, kterej vévodí celému Žižkovu, a je taky vidět z celý Prahy. No a v podstatě nějaká další dominanta mě nějak nenapadá.

Když jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž?

No každému se může líbit něco jinýho. Mohl se udělat klasickej vysílač nebo rozhledna, ale tohle bylo dělaný v době, kdy končil komunismus, takže ten projekt byl vymyšlenej za komunismu a bylo to dělaný účelně a moderně na tu dobu. Takže to má připomínat startovací rampu rakety. Ten architekt, co to vyhrál se chtěl odlišit a snažil se to udělat jak jako praktickou věc, tak i účelově. V podstatě jde asi o zvyk než o to, jestli se mi ta budova líbí.

Co třeba nějaké kostely nebo hřbitovy? Chodíte tam?

Tak hřbitovy tady jsou asi největší Olšanský ještě s Vinohradským. Takže přechází mezi Žižkovem a Vinohradama. Myslím si, že to jsou asi největší hřbitovy v Praze, který

dřív byli na okraji Prahy a dneska už jsou součástí zástavby. No a občas tam jdu i na procházku, zkrátka si to zkrátím, když jsou otevřené a jdu v podstatě parkem, kde je klid, a ještě si tím zkrátím cestu. No a samozřejmě kostely jsou tady různé. Největší je asi ten na Jiřáku, ten od pana Plečnika, to je krásnej kostel, tam chodím rád. No a pak jsou tady další, třeba husitský kostely a taky modlitebny a tak.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí v rámci Žižkova ukázal?

No vzal bych je na trhy na Jiřáku a do kostela Nesvětějšího srdce Páně, kde je hezký nově udělaný oltář. Pak bych je vzal na vyhlídku na věž. Pak bychom šli do nějaký hezký hospůdky, kde bychom si dali obídek. No a když by ještě vydrželi procházku, tak bych je protáhl Vítkovem, kde v památníku nahore hezká kavárnička s posezením a výhledem na Prahu. No a pak nějakým parkem nazpátek.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště, parky?

No teď se opravujou parky, třeba ten dole na Komenského náměstí. Ten teď revitalizují. Jinak jsou tady i kina, třeba Aero, takový starší kino tady kousek. Pak jsou tu divadla třeba Ponec nebo Jára Cimrmana. Pro mladý je tu Akropole, to je v podstatě celej kulturní komplex, kde se dělaj, jak klasický koncerty, tak i moderní. Jsou tu i kluby, kde vystupujou kapely. Takže kultury je tady vcelku dost.

Co třeba budova radnice, víte, kde je?

Radnice Prahy 3? To vím, kde je. To je, když se vystoupí na Lipanský a sejde se po takových deseti schůdkách dolů a pak se jde do zatáčky, tak tudy se tam dojde. Někdy tam jsou pořádány i výstavy a takový věci.

Když bych zabrousila do historie, zajímal jste se někdy o to, jak Žižkov vznikl?

No dřív Žižkov vůbec nepatřil do Prahy, byl vlastně mimo Prahu. Bylo to samostatný město Žižkov, že jo. Mělo svůj znak a vlastně až později se připojilo k Praze. A protože to bylo dál od města a za hradbama, tak proto tu byla i bitva na Vítkově, protože to byl opuštěnej kopec kus od Prahy. No a postupně jak se rozšiřovala Praha, tak se tu začaly stavět továrny. Třeba Sellier a Bellot, což byla kapslovna, která je dneska přeložená do Vlašimi, právě proto, že sem začala zasahovat ta zástavba a ty fabriky tady nemohly bejt. A tím pádem je to i vidět na těch hřbitovech, protože se předtím pohřbívalo za Prahou, aby se

nerozšiřovaly nemoci, tak to byla vlastně mimopražská zóna, kde byli jenom louky, zahrady a statky. A postupně jak se budoval Žižkov, tak se to tu zastavělo.

I když jste se na Žižkov přistěhoval, víte třeba něco o Asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

No já vím, že měl Žižkov padnout skoro celej. Protože údajně nevyhovovaly ty byty. Topilo se pevnýma palivama, nikdy se to moc nerekonstruovalo, takže se ta první etapa uskutečnila tady na začátku, dole na Žižkově a taky na Olšanský. Padla prostě ta původní zástavba, ale bylo to na přelomu 80.– 90. let, takže se to naštěstí nedotáhlo. Takže proto zůstal Žižkov většinou v tom původním stavu.

A vy osobně jste někdy podepisoval nějakou petici? Sám se nějak občansky projevujete?

Ne, já nejsem nikdy proti. Já většinu času věnuju rodině nebo koníčkům a nebylo tu zatím nic, co by mě nějak oslovilo, abych se musel angažovat.

Myslíte si tedy, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typická?

No, určitě. Spousta známých lidí je ze Žižkova, třeba Seifert. Má to svoje kouzlo právě tím, že je ten Žižkov starej a má v podstatě v sobě takový fluidum, který přitahuje ty lidi. Není to zkrátka narýsovanej, nějakej sídlák, kde se ty lidi neznaj. Když vidíte třeba ve starejch filmech, jak si tam všichni žili a povídali na těch pavlačích. Byla to prostě taková rodinná idyla, že jo.

Jste tedy hrdý na to, že tu žijete? Mate pocit nějakého „žičkovanství“?

No, samozřejmě ano. Sice jsem se tady nenarodil, ale v podstatě, když by se něco dělo na Žižkově, tak bych podpořil ty dobrý věci a zajímá mě to. Ne, že je mi to jedno, to v žádným případě, třeba kdyby bylo nějaký referendum ohledně nějakých věcí, tak do toho bych se zapojil.

Co je pro Vás domov?

Domov je pro mě Česká republika. No a z hlediska Prahy je to Žižkov, protože je tu takový povědomí i mezi lidma. Když řeknete, že jste z nějakýho sídliště, tak nikdo moc neví, ale když řeknete, že jste ze Žižkova, Vinohrad nebo Staromáku, tak lidi hned vědí, o co jde.

7.8 Příloha č. 8 – Rozhovor s informátorem H

Datum: 28.1. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktérky

Délka rozhovoru: 25 minut

Jak dlouho tady bydlíte? Kdy jste se přistěhovala do tohoto bytu?

Bydlím tady přes 30 let, vlastně letos to bude 30 let.

Kde jste bydlela předtím?

Bydlela jsem na Zahradním Městě, do svých 20 let, no a pak jsme se s manželem přestěhovali sem na Žižkov.

Jak jste toho bydlení získala?

Byl to služební byt od manželovy práce. No a pak když šel do privatizace, tak jsme ho koupili.

Jaké máte vztahy se sousedy?

Pozitivní, protože se tu veskrze známe. Když se vidíme, tak se pozdravíme, popovídáme a tak.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojená?

Líbí se mi tady to prostředí. Jsem tady spokojená s dopravní obslužností, jezdí tu tramvaje i autobusy do centra. Je tu kousek i metro. Jinak je tu i občanská vybavenost, jako je doktor, obchody, kino a jiná zábava. Je tu taky hodně hospůdek, kam se dá zajít a taky je dost zeleně, kde člověk může relaxovat.

Co se Vám naopak nelíbí?

Co se mi nelíbí? No, modrý zóny, potom mi přijde, že se sem stěhuje hodně cizinců. A možná by tu mohlo být víc kavárniček.

Jak se Vám líbí tato lokalita? Dalo by se něco zlepšit?

Lokalita se mi líbí, protože je tady všude blízko. Je tu spousta zeleně, jsou tady nákupní možnosti. Akorát by tady mohla být lékařská pohotovost, ta tu chybí.

Jaký máte vztah k Žižkovu?

Pozitivní, protože je to místo, které má atmosféru, historii a kulturní vyžití. Cejtím se tady doma, protože jsem tady už asi spoustu let. Můžu tak porovnat, co se tady změnilo, co jak bylo, co je lepší a co naopak horší.

Když byste se mohla přestěhovat, kam by to bylo, a proč?

Já bych se asi nechtěla stěhovat, protože jsem tady spokojená. Jsem rodák z Prahy a nechtěla bych jinam, mám to tu prostě ráda.

Neláká Vás třeba Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

Neláká, protože je tam na můj vkus moc turistů a moc komerce. No a vzhledem k tomu, že na venkově mám chalupu, tak v tomhle ohledu nestrádám a hlavně vím, že život na venkově je složitější.

Když byste měla srovnat Žižkov a Vinohrady, kde je to lepší? A proč?

Na Žižkově, protože je to tady takový svéraznější než na Vinohradech, protože Vinohrady jsou považovaný za výstavní čtvrť a ráj zbohatlíků. I když dneska je to i na Žižkově.

Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

No asi Vítkov s jezdeckou sochou, Žižkovská věž, divadlo Jára Cimrmana, Parukářka, Akropolis nebo kino Aero.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí ukázala?

Nejdřív bych jí vzala na Žižkovskou věž, pak procházkou starým Žižkovem směrem na Parukářku, kde je výhled na Vítkov, pak na Vítkově do kavárny, která je nahoře v Památníku. Potom možná do vojenského muzea dole pod Vítkovem, a nakonec do nějaký žižkovský hospody.

Když už jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž?

Mně se líbí, protože je to taková moderní stavba a každá metropole by takovou věž měla mít a ve velkých městech takové věže bývají. Je to taková dominanta, která je odevšad vidět.

Co třeba nějaké kostely nebo hřbitovy? Chodíte někam?

Olšanské hřbitovy jsou pro mě takovými zelenými plícemi Žižkova. Jsou tam pochovaní slavní osobnosti, taky je tam spousta hrobek bohatých pražských rodin.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště, parky?

Myslím si, že kulturní vyžití je dostačující. Pro sport stačí hotel Olšanka, pro děti dopravní hřiště, pro procházky parky a pro kulturní akce divadlo Jára Cimrmana nebo kino Aero.

Když bych zabrousila do historie, zajímala jste se někdy o to, jak Žižkov vznikl?

Přečetla jsem pár článků o Žižkově, taky jsem viděla spoustu dobových fotek. A co se týče historie, třeba továrny kapslovn, tak to byly dřív objekty, který byly na zelenejch loukách, ještě, než se Žižkov zastavěl. Předtím tady byla spousta rybníčků a luk, který tu už dnes nejsou.

Co třeba budova radnice, víte, kde je?

Ano, byla jsem tam několikrát.

I když jste se na Žižkov přistěhovala, víte třeba něco o Asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

Pamatuju si to jako dítě, když se to řešilo. Vzhledem k tomu, že všechny ty domy byly ve státní správě, tak většina lidí neměla na výběr. Holt to byla jiná doba. Ale co si pamatuju, tak spousta z těch lidí toužila po moderních bytech, kde by nemuseli mít jeden společnej záchod anebo nemuseli tahat uhlí do třetího patra. Ačkoliv se určitě našli i takoví, kteří ty domy opustit nechtěli.

Vy sama se nějak občansky projevujete? Podepisujete například nějaké petice?

No, naposledy jsem podepsala petici proti výstavbě domů na Parukářce. Jinak se moc neangažuju.

Myslíte si tedy, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typická?

Samozřejmě, protože má bohatou historii. Je to specifická část, která byla dříve spíše chudá a v poslední době se přeměňuje na rezidenční honosnější čtvrť. A čím je typická? No určitě pavlačovými domy, ulicemi ve stylu secese a samozřejmě místní atmosférou staročeských hospůdek.

Jste tedy hrdá na to, že tu žijete? Máte pocit nějakého žižkovanství?

Ano, jsem tady ráda. Jsem hrdá, že tu bydlím, protože se mi tu líbí. Jsem tady spokojená a určitě bych se nechtěla stěhovat jinam. Už jsem tu za ty roky zakořeněná.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

V první řadě je to můj byt, kde jsem spokojená, kde to mám udělané tak, aby mi to vyhovovalo. Je to místo, kde bydlím se svými nejbližšími a kde se cítím dobře. Dále je to dům, kde žiju spoustu let a pak je to samozřejmě Žižkov jako čtvrť.

7.9 Příloha č. 9 – Rozhovor s informátorem CH

Datum: 1. 2. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktéra

Délka rozhovoru: 24 minut

Jak dlouho tady bydlíte?

Bydlím tu od narození, takže už 25 let.

Jaké máte vztahy se sousedy? Znáte je?

Ano, znám hodně sousedů a mám s nimi dobré vztahy. Zdravím se s nimi a občas prohodíme pár slov, třeba když se setkám s kámošem nebo, když vidím starou paní, tak jí pomůžu s nákupem a tak.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojený?

Hodně věcí, líbí se mi dostupnost do centra a zároveň, že to není úplné centrum města. Dál se mi líbí, že je tady spousta hospod, parků a kultury obecně. Jsou tady hezký ulice a budovy, taky krásný výhledy. Je tady takovej žižkovskej feeling.

A co se Vám naopak nelíbí?

Jako vyloženě, že by se mi jedna konkrétní věc nelíbila, to asi ne. Spíš mi třeba na jednu stranu vadí nová zástavba na místech, kde byl například park, ale zároveň to má i své výhody, že zde postupně mizí nepřizpůsobiví občané a bezdomovci. A možná by tu na můj vkus mohlo být třeba víc sportovišť.

Takže lokalita se Vám líbí?

Ano, líbí, protože mi tu skoro nic nechybí, jsou tu parky, výhledy, kultura a dobrá dostupnost do centra, jak už jsem říkal.

Jaký máte vztah k Žižkovu?

Dobrý, protože jsem se tady narodil a mám to tady rád. Tu atmosféru a všechny ty věci, co jsem vyjmenoval před chvílkou.

Když byste se mohl přestěhovat. Kam by to bylo a proč?

No, pokud by to nebylo do zahraničí, tak jediné v rámci Prahy asi na Vinohrady, Letnou nebo Karlín, protože mi přijde, že tyhle části jsou podobný Žižkovu. Třeba na Letnou, protože je na kopci a Karlín, protože je u vody, a je to teďko po povodních taková dynamicky se rozvíjející čtvrť.

Takže Vás neláká například Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

No, ani moc ne. Možná Malá Strana, ale Václavák ne. No a sice jsem rád v přírodě, ale na venkově bych dlouhodobě bydlet nechtěl.

Když byste měl srovnat Žižkov a Vinohrady, které spolu sousedí, kde je to podle Vás lepší?

Lepší je Žižkov, protože je trochu rozmanitější než Vinohrady. Má takový místa, který Vinohrady nemají, například ty výhledy na Prahu, ale jinak je to srovnatelný.

Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

Žižkovský vysílač, Památník na Žižkově se sochou Žižky a možná náměstí Jiřího z Poděbrad s kostelem.

Když už jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž?

Mně se líbí, protože je netypická a moderně vyhlížející. Je z ní nádherný výhled. A i když někteří tvrdí, že se do žižkovský zástavby nehodí, tak já osobně si myslím, že je tu spousta dalších budou, které se do staré zástavby také nehodí, a přesto tam taky jsou.

Co třeba nějaké kostely nebo hřbitovy? Chodíte někam?

Jsou tady rozsáhlé hřbitovy, třeba Olšanské, které jsou zajímavé a významné, ale nikoho tam pochovaného nemám, takže tam tolik nechodím. A taky je tu část původního židovského hřbitova, který je právě pod Žižkovským vysílačem a ten je taky historicky významný. No a z kostelů je nejzajímavější asi ten na Jiřího z Poděbrad.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí ukázal, kam byste ji vzal?

Vzal bych ji na procházku od Nákladového nádraží přes Parukářku k Žižkovskému vysílači. Pak bychom si cestou na Vítkov dali někde na dolním Žižkově nějaké jídlo v hospůdce a pak bychom se prošli starými uličkami cestou zpátky.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště, parky?

Myslím si, že je tady toho relativně dost. Je tady Žižkovské divadlo Jára Cimrmana, to je asi ze žižkovských všechno, ale není problém zajet do nějakého dalšího divadla do centra. Jinak parků je podle mě na Praze 3 dost a já osobně do nich chodím často a rád. No a z kin je nejbliž asi Flóra, kam chodím nejčastěji a pak je tady taky Aero, což je takové starší kino.

Co třeba budova radnice, víte, kde je?

Vím, kde je a chodím tam. Chodil jsem tam i pracovně.

Když bych zabrousila do historie, zajímal jste se někdy o to, jak Žižkov vznikal?

Tak nějak povrchně jsem se zajímal, ale nějak do hloubky jsem to nezkoumal. Vím, že se tady bojovalo za husitů, dělaly se tady barikády, celkově ta historie tady byla bohatá.

Víte třeba něco o Asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

No něco jsem o tom četl. Víím, že se měla zbourat velká část Žižkova, ale nakonec se zbourala jen část z původního plánu.

Projevujete se nějak občansky? Podepisujete například petice?

Já se zajímám o dění na Žižkově, podepisoval jsem i nějaké petice, třeba naposledy jsem byl proti výstavbě domů dole u Pecí.

Myslíte si tedy, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typická?

Určitě je zajímavá, odlišuje se tím, že je tady určitý historický vývoj, který dal této části určitý ráz. Žižkov je také spjatý s významnými osobnostmi, které tu žili, taky s hospůdkami, kterými je protkám a tohle všechno dalo Žižkovu takovou nezaměnitelnou atmosféru.

Jste tedy hrdý na to, že tu žijete? Máte pocit nějakého „žičkovanství“?

Ano, jsem hrdý, že tu žiju, protože mi přijde, že jsou tu lidi víc stmelení. Mám Žižkov rád.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

Domov je místo, kde žiju, kde se cítím dobře, kde jsem rád.

7.10 Příloha č. 10 – Rozhovor s informátorem I

Datum: 1. 2. 2019

Místo konání rozhovoru: v bytě aktérky

Délka rozhovoru: 19 minut

Jak dlouho bydlíte na Žižkově?

Narodila jsem se tu. No a bydlím tu už 23 let, takže celý svůj život.

Když tu bydlíte celý svůj život, jaký máte vztah se svými sousedy?

No, znám je, pozdravím je, pomůžu jim, když něco potřebují, ale nějak, že bychom se nějak blízce vídali, to asi ne.

Co se Vám na Žižkově líbí? S čím jste spokojená? S čím ne?

Spokojená jsem s dopravní dostupností. Jsem ráda, že je tady tramvaj, která jezdí až do centra. Metro je taky kousek. Jsem spokojená, že je tady spousta barů a kaváren a klubů, že ten život je tady takovej barvitější. Je tady i spousta parků, to je hezký, dá se tam hezky projít. No, a naopak mě štve, že ne všude to vypadá úplně hezky koukatelně. A že si hodně lidí myslí, že je to tady hrozný.

Takže lokalita se Vám líbí?

Určitě ano, je tu dobrá dopravní dostupnost, taky je tu okolo spousta parků a je tu všude blízko.

Jaký máte vztah k Žižkovu?

Určitě pozitivní. Mám to tady ráda, protože jsem se tu narodila a vyrůstala jsem tu.

Když byste se mohla přestěhovat. Kam by to bylo a proč?

Nejspíš na Vinohrady, protože jsou blízko Žižkovu a jsou asi o něco hezčí než Žižkov. A celkově mi přijdou takový honosnější, je to tam takový upravenější. Jsou tam krásný domy, Riegerovy sady, kam ráda chodím, taky je tam asi víc kaváren než na Žižkově.

Takže Vás neláká například Malá Strana nebo Václavské náměstí? Nebo naopak venkov?

Ne, Václavák to určitě ne a venkov taky ne. Mně stačí, že na venkov jezdíme na chalupu.

Když byste měla srovnat Žižkov a Vinohrady, které spolu sousedí, kde je to podle Vás lepší?

No, jak už jsem říkala. Myslím si, že Vinohrady jsou lepší, protože jsou hezčí a mají lepší pověst než Žižkov.

Co jsou podle Vás největší dominanty Žižkova?

Žižkovská věž, Památník na Vítkově a asi kostel sv. Prokopa.

Když už jsme u těch památek, co říkáte na Žižkovskou věž?

Nevadí mi. Možná je to tím, že jsem nezažila Žižkov bez ní, takže jsem už zvyklá, že tam je. Taky jsem tam párkrát byla a je tam hezkej výhled na Žižkov a celou Prahu, takže s Žižkovskou věží já nemám problém.

Co třeba nějaké kostely nebo hřbitovy? Chodíte někam?

No, vím, kde jsou, ale moc tam nechodím. Jedině, když si zkracuju cestu na Flóru. A do kostelů taky pravidelně nechodím, ale hezkej kostel je třeba toho sv. Prokopa, nebo ten na Jiřáku.

Když by za Vámi přijela návštěva, co byste jí ukázala, kam byste ji vzala?

Tak nejdřív bych ji vzala na Žižkovskou věž, pak asi procházkou na Vítkov, pak někam na oběd do nějaký žižkovský hospody, a nakonec do Akropole na nějakou akci večer.

Co říkáte na kulturní vyžití? Divadla, kina, hřiště, parky?

Myslím si, že je tu určitě kam jít. Je tu Palác Akropolis, dost klubů a hospod, taky divadlo Jára Cimrmana. I když je pravda, že do divadel, a i kin jezdím do centra, protože většinou chodím s přáteli, kteří nebydlí na Žižkově, takže dáváme sraz na půl cesty. No a parků je tu celkem dost. Já ráda chodím na Parukářku nebo Vítkov. A taky často využívám Olšanku, protože tam je bazén a nově i saunový centrum. Takže kulturního vyžití je poměrně dost.

Co třeba budova radnice, víte, kde je?

Vím, kde je, protože když jsem seděla v komisi u voleb, tak jsme tam pak šli odevzdat volební lístky.

Když bych zabrousila do historie, zajímala jste se někdy o to, kdy a jak Žižkov vznikl?

No, to moc ne. Jako tak vím, že tu byla bitva na Vítkově nebo barikády na Pražačce, ale nějak hlouběji jsem se o to nikdy nezajímala.

Víte třeba něco o Asanaci Žižkova? O bourání starých domů dole na Žižkově a o následné výstavbě panelových domů?

No vím jen, že se měla zbourat skoro celá stará zástavba, ale nakonec k tomu nedošlo.

Projevujete se vy sama nějak občansky? Podepisujete například petice?

No v rámci Žižkova moc ne. Jedině, že sedím u voleb v komisi, což mám jako takovou občasnou brigádu. A jednou jsem podepisovala petici proti zastavení Židovských pecí.

Myslíte si tedy, že je Žižkov zajímavá část Prahy? Čím je typická?

Určitě je. Je taková svérázná a má svoje kouzlo. Dýchá z ní i historie. Ale nejvíc typická je asi tím, že je tu spousta hospod, barů a klubů.

Jste tedy hrdý na to, že tu žijete? Máte pocit nějakého „žičkovanství“?

Tak jsem určitě ráda, že tu bydlím a mám k Žižkovu určitý vztah, přece jenom jsem tu vyrostla.

A poslední otázka, co je pro Vás domov?

Domov je pro mě místo, kde se cítím bezpečně, kde mě mají rádi a můžu se tam kdykoliv vrátet.

